

Izdaja odbor za splošne zadeve
Zelezarne Ravne

Ureja uredniški odbor

Jože Delalut, Franc Fale,
Alojz Janežič, Ivo Kohlenbrand,
Marjan Kolar, Frančiška Korošec, Jože Šater

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Telefon 86 030, int. 304

Tisk: CP Mariborski tisk
Maribor

Samoupravljalci hočejo zares odločati

Pogovor s predsednikom delavskega sveta tovarne

Vprašanje: Kako se v našem kolektivu pripravljamo na uvedbo temeljnih organizacij združenega dela, koliko jih bo in kaj lahko od njih sploh pričakujemo?

Odgovor: Priprave na uvedbo temeljnih organizacij združenega dela potekajo nekoliko počasi, mislim pa, da brez večje škode. Ob sprejemu nove organizacijske sheme so bila delavskemu svetu predočena nekatera izhodiščna načela organizacije TOZD, DST je imenoval posebno komisijo, ki naj pripravi organizacije TOZD ter njihove medsebojne odnose ter odnose med njimi in združenim podjetjem.

Osebnostno sem mnenja, da naj bi priprave in poznejša javna razprava potekale previdno, preudarno, da bi delo bilo uspešno, ne pa samo formalnega značaja z namenom da zadostimo politični liniji oziroma ustavnim načelom. Spomnim se razgovora s tov. Leskoškom-Luko pred leti, ko sem bil v isti funkciji in smo razpravljali o formiranju ekonomskih enot. Odgovoril nam je približno takole: pri utrjevanju samoupravnih odnosov moramo iti naprej. Trenutno so v modi ekonomske enote. Kaj bo prišlo kasneje, še ne vemo. Ko ne bodo več v modi, jih boste pač ukinili in formirali enote, ki bodo takrat aktualne. Sedaj smo tam. EE se niso kaj prida obnesle predvsem zato, ker odnosi med njimi niso bili dovolj precizirani ali boljše rečeno, samo na papirju, brez materialne podlage, torej le formalnega značaja in jih zato praksa ni sprejemala. Naši samoupravljalci odvrtačajo samoupravljanje, ki je zaradi samoupravljanja, temveč želijo o problemih, ki jih obravnavajo, tudi dokončno odločati.

Zato menim, da je naloga komisije, ki bo pripravila osnutek organizacije TOZD, velika, kajti od točno preciziranih medsebojnih odnosov, kompetenc, premoženjskih zadev itd. je v veliki meri odvisno,

kako bodo zaživele. Poskrbeti moramo za vse preventivne ukrepe, da bo novorojenček živ in zdrav.

Na vprašanje, koliko jih bo, bi lahko za sedaj povedal samo svoje osebno mnenje, namreč, da našega relativno majhnega

podjetja, ki ima veliko skupnih interesov v ekonomskih in tudi socialnih ciljih, najbrž ne bi kazalo preveč drobiti, ker bi s tem podjetje razcepili, kar bi nam lahko škodilo pri nadaljnji širitvi podjetja kot tudi pri redni proizvodnji. Da bom konkretno, mislim, da bi ustanovili štiri TOZD — to je za enoto I, II, III in za počitniški dom v Portorožu. Kakšen predlog pa bo komisija pripravila, bomo videli v kratkem, ko bo dan v javno razpravo.

Kruh

Foto: Franci Kamnik II

IZ VSEBINE

Oblikovanje dolgoročnega interesa — Dobili bomo sodoben obrat za izdelavo orodij — Naj gre, ne bo škode! Ali res? — Ali bo gostoljubnost kmeta plačana? — Doma in na tujem — Kulturna kronika — Sportne vesti — Gibanje zaposlenih — Za vroče in deževne dni

V letošnjem letu smo se »osvobodili« blokiranega žiro računa in se torej najbrž še pravočasno rešili vseh, tudi za naš žep tragičnih posledic. Kako sicer letos gospodarimo, kako je z našimi večnimi dolžniki in ali je na žiro računu vedno dovolj denarja za vse naše potrebe?

Res je, da smo se v letošnjem letu rešili tega hudega problema, ki ni zajel samo našega podjetja, ampak pretežni del našega gospodarstva. Zasluga, da smo splavali na vrh, gre predvsem našim vodilnim uslužbencem, ki so se več mesecev ukvarjali pretežni del s problemom, kako postati zopet likvidni. Njihov trud je bil kronan z uspehom. S tem seveda ni rečeno, da je sedaj rešeno vse in da lahko že poslujemo brez vsake skrbi. Potrebni so vsestranski napor, da likvidnost tudi vnaprej obdržimo, kajti v tej situaciji nas lahko samo nekaj slabo premišljenih potez vrže zopet nazaj, kjer smo bili in nam s tem povzroči ponovne težave. Ker smo ravno v eri šahovskega dvoboja stoletja, bi predlagal, da vsako potezo dobro premislimo in teamsko preanaliziramo, tako da vsaj remiziramo, če že ne moremo igre dobiti. Na vprašanje, kako narediti, da bo na žiro računu vedno dovolj denarja za vse naše potrebe, bi odgovoril le to, da bi bili preveč optimistični, če bi mislili, da ga bo kdaj toliko, da bomo pokrili vse naše potrebe.

Kakor družbenega standarda ne merimo samo z izplačanimi osebnimi dohodki, tako tudi razpoloženje in delovna vnema naših sodelavcev nista odvisna izključno samo od debele ali debelejšje kuverte. Kaj konkretno menite o skrbi za naše sodelavce pri organiziranju letnega dopusta, izletov in druge rekreacijske dejavnosti izven podjetja in v podjetju in kaj name ravate v tej zvezi pri gradnji objektov in organiziranju rekreacije za naše sodelavce v bodoče urediti?

Res da se standard ne meri samo z debelino kuverte, temveč tudi s tem, kako s tanjšo kuverto vsestransko zadovoljiti našega delavca. Ob pogojih, ki so vladali zadnja leta, pa je seveda bilo težko napolniti tudi tanke kuverte, saj je bila prava umetnost zbrati toliko denarja, da nismo nikoli šli petnajstega iz podjetja brez kuvert, kar je bilo v mnogih podjetjih primer. Jedro vašega vprašanja pa je, kako v bodoče urediti vprašanje oddiha, izletov in drugih rekreacijskih dejavnosti v podjetju in izven podjetja za naše delavce. Vem, da to vprašanje ne bi bilo toliko poudarjeno, če ne bi zadnje čase te problematike precej zanemarjali. Ob tem, ko sedaj dobro gospodarimo, bo vsekakor treba posvetiti tudi temu vprašanju več pozornosti, tako da bomo morda v težjih pogojih, ki nas eventualno čakajo, nudili našim sodelavcem poleg kuvert tudi še kaj več. Če greva po vrsti, glede počitniškega doma menim, da bo treba nekaj razmisliti in ne samo to, ker je to premalo, pač pa tudi nekaj ukreniti. Ob tem ko Portorož raste v mogočen turistični center severnega Jadrana, naš dom propada. Lokacija je več kot ugodna, s pametno adaptacijo pa bi bil lahko dom prijetnejši, večji in tudi boljše izkoriščen, kot je. Glavni direktor se že pogovarja z arhitekti in upam, da bo osnutek tudi v kratkem izdelan.

Rekreacija v podjetju in izven njega pa je problem zase. Tu že dolga leta naza-

dujemo. Pred leti je ta dejavnost bila mnogo bolj živa kot danes. Mislim, da bi se že pri obstoječih rekreacijskih objektih dalo napraviti kaj več. Ne vem, komu je pripisati to nezainteresiranost, res pa je tudi, da nam še manjka rekreacijskih objektov. Kegljanje je gotovo šport, ki človeka vsestransko razgiblje in interesentov za kegljanje bi bilo v tovarni gotovo več, kot bi jih kegljišče sploh zmoglo. Menim, da bi se ta objekt lahko lepo vključil v ambient doma telesne kulture in s tem

Jože Kert, predsednik delavskega sveta tovarne

člane privabil tudi k drugi dejavnosti v športnem centru na Ravnah.

Tudi minigolf razbremenjuje človeka od vsakodnevnih skrbi. Taki objekti so navidezno neproduktivni, kar pa ni res, saj duševna razbremenitev in vsestranska razgibanost telesa lahko indirektno mnogo vplivata na produktivnost delavcev na de-

lovnih mestih. Zato menim, da bi bilo treba v ta namen odšteti tudi nekaj denarja.

Železarna Ravne se širi, razvoj gre svojo pot s hitrimi koraki in zato je tudi v našem kolektivu vedno večje povpraševanje po ustrezno šolanem in vsestransko razgledanem kadru. V osnovno šolo, gimnazijo in tudi v izobraževalni center z redno tehnično šolo se vpisuje vedno več učencev in dijakov, otrok naših sodelavcev. Pri tem pa je velik problem njihovega telesno-vzgojnega šolanja, saj na Ravnah občutno primanjkuje pokritega telovadnega prostora. Vemo, da je železarna »molzna krava« in zavedamo se, da brez železarne tudi takega kraja ne bi imeli in prav zato tudi sprašujemo, kako mislite urediti to vprašanje?

Že leta poznam ta problem. Pokritega telovadnega prostora primanjkuje. Kako ga rešiti? Razširiti, kot Ribničani cerkev, ga ne moremo. Preostane nam samo, da zgradimo dodatne kapacitete. V najinem intervjuju sva naletela sedaj že na vrsto objektov, ki jih potrebujemo. Vprašanje je torej, katere je možno realizirati in kdaj. Vsega naenkrat najbrž ne bo mogoče. Synchronizirajo naj se vsi družbeni dejavniki in razmislijo o tem, kam in na kakšen način vložiti sredstva, da bo zadovoljstvo sodelavcev porastlo, da bo kraj obogatel ne samo za našo, temveč tudi za bodočo generacijo.

Kaj smatrate kot predsednik DS kolektiva za vašo prvo in najbolj odgovorno dolžnost?

Da predsedujem samoupravnemu organu, ki me je izvolil za predsednika kot enakopraven član in ne nad njim, ter ga vodim po najbolj demokratični poti do najboljših odločitev za naš kolektiv, združeno podjetje ter ožjo in širšo družbeno skupnost.

Tovariš predsednik, hvala za pogovor!

Jože Šater

Oblikovanje dolgoročnega interesa

Po konferenci komunistov železarne, ki je bila 24. aprila, so bila izoblikovana posamezna stališča kot odprta vprašanja za nadaljnje delovanje ter dana v javno razpravo vsem komunistom in nekomunistom v delovni skupnosti. Menim, da je vprašanje oblikovanja dolgoročnega interesa delovnih ljudi tudi eno od odprtih vprašanj, ki ga lahko in mora obravnavati sindikat, posebno pa še ZK. Želim prikazati razmišljanja, kako se tak interes oblikuje in ustvarja med ljudmi, ki delajo v neposredni proizvodnji ali pa so kar najtesneje povezani z delovnimi množicami.

Imamo ljudi na vodstvenih mestih, ki s svojo pretirano avtoriteto zavirajo svobodomiselnost in vcepljajo v delavce strah ali občutek manjvrednosti. Zato se marsikateri član delovne skupnosti ne upa pogotovati za svoje pravice kakor tudi ne kritizirati slabih del nadrejenih. V takih okoliščinah se ne da uveljaviti in graditi samoupravljanja. Še več — tudi sindikalni delavci v takih okoliščinah ne morejo delovati tako, kot bi želeli in se zapirajo v ozke okvire. Toda prav v takih okolišči-

nah bi morali biti budni tisti, ki delamo kot samoupravljalci. Prav tako morajo biti vodstva družbenopolitičnih organizacij (posebej komunisti) uporna in zahtevati dosledno izvajanje statuta in pravilnikov. Od posameznikov pa morajo zahtevati, da spremenijo odnos do samoupravljanja in delavca.

Seveda pa pri tem ne gre delavcev pustiti v pasivnosti, kako oni ne morejo ničesar doseči in uveljaviti svojih pravic. Tu vidim predvsem osnovno nalogo družbenopolitičnih organizacij, da ljudem pokažemo in usmerimo njihove zahteve tako, da bodo tudi izkoristili vse tiste zakone, stališča in sklepe, ki so z njimi. Prvo pa je potrebno streti pasivni odnos in malodušje do samoupravljanja.

Menim, da je v kolektivu precej razširjeno mnenje, da imajo nekateri vodilni in strokovnjaki dolgoročneje interese kot delavci v neposredni proizvodnji. Pišem iz svojega delovnega okolja, zato menim, da ni bistvenih razlik glede dolgoročnega interesa, to je interesa za akumulacijo, razvoj moderne tehnologije, usposabljanja itn. Ugotovimo pa lahko nekaj drugega, da

si nekateri ustvarjajo mnenje o sebi in tudi v vsakodnevnih odnosih in ravnanjih, da imajo delavci vtis, kot da so edino oni nosilci dolgoročnih interesov.

Na oblikovanje dolgoročnih interesov pa vpliva tudi želja po nadaljnjem razvoju delovne skupnosti in s tem lastnega življenjskega standarda. Temu interesu dajejo delavci precejšnjo prednost, zavedajoč se, da je njihov standard v tesni povezanosti z njihovo zaposlitvijo oziroma z razvojem delovne organizacije. Na to nas opozarjajo nekateri pojavi v praksi. Ko namreč delavec v neposredni proizvodnji materialno ali moralno oziroma samoupravno ne doživlja ustreznega zadoščenja, je velikokrat pripravljen potrpeti, medtem ko vodilni manj. Med njimi pa je dosti takih, ki že ob manjših materialnih ali drugačnih nezadovoljstvih iščejo službo v drugi delovni organizaciji ali pa celo v tujini. Takšno obnašanje pa ni v skladu z miselno zgradbo o dolgoročnem interesu vodilnih in kratkoročnem interesu drugih zaposlenih. Resnični interesi se oblikujejo pri posameznikih pod vplivom najrazličnejših pogojev dela in življenja v socialnem okolju posameznika.

Položaj za delo, možnost za delo, osebni dohodek, odnosi, ki vladajo v delovni organizaciji so nagibi za oblikovanje dolgoročnih interesov posameznika. Kolikor so ti pogoji takšni, da mu omogočajo osebno zadovoljstvo, vsestransko angažiranost, razvoj in priznanje skupine, v kateri se nahaja, potem so dovolj močan nagib za oblikovanje dolgoročnega interesa pri slehernem zaposlenem, ne glede na to, ali je vodilni delavec ali delavec iz proizvodnje.

Dolgoročni interesi so lahko tudi osebni interesi. Takšni nastajajo v človeku podobno kot drugi interesi in niso nekaj, kar bi nastajalo zunaj pojave, na katerega se nanašajo. Oblikujejo se v človeku le s pogojem, da človek s tem dejavno živi. Ob tem dejavnem življenju pa mora ostati osebno zadovoljen. Čim več elementov ga v danem socialnem okolju, ob njegovem dejavnem življenju moti, ovira, tem bolj se manjša njegov interes do dela in ostajanja v tem socialnem okolju, tem manj je pripravljen v strukturi svojih interesov obdržati tiste, ki ga dolgoročno vežejo na socialno okolje.

Seveda človek včasih nima druge izbire, ki bi bila boljša ali pa vsaj enakovredna tej, v kateri živi in v kateri je nezadovoljen. V takem primeru vztraja v njej, dokler se mu ne ponudi boljša možnost. Tako vztrajanje pa je lahko pasivno ali aktivno, angažirano, naperjeno proti vsemu tistemu, kar mu ne ustreza. Rezultat takšnega angažiranja se za posameznika ne da vnaprej predvideti, vsekakor pa lahko rečemo, da je rezultat večje angažiranosti verjetno pozitivnejši za posameznika, če deluje z drugimi skupaj, kot pa če je dejaven sam.

Dolgoročni interes ni nekaj, kar bi človek enkrat za vselej pridobil. Tako kot v človeku, zaposlenem delavcu, lahko nastane in deluje kot vzpodbuda, lahko tudi zamre, izgineva, če izginejo temeljni pogoji, ob katerih se je začel oblikovati tak interes. V delovni skupnosti, kjer so vsi njeni člani pritegnjeni na ustrezen način k celotni politiki življenja, dela in razvoja delovne organizacije ter odnosov v njej,

ni težko oblikovati pri zaposlenih dolgoročnih interesov. Zato je vsaka miselna zgradba o tem, kako so eni nosilci kratkoročnih, drugi pa dolgoročnih interesov v bistvu prikrivanje neustreznih in tudi tu in tam nesamoupravnih odnosov v kolektivu, osebni ali grupni interesi, ki hočejo biti privilegirani. Vzrok za nastajanje takšnih mnenj o interesih zaposlenih moramo torej iskati v naravi neustreznih odnosov v procesu dela in upravljanja, v načinu vključevanja delavcev, strokovnjakov in vodilnih v posamezne faze odločanja.

Za pisanje o tem problemu sem se odločil zato, ker menim, da človek, ki se vključi v kolektiv, doživlja iste probleme oblikovanja odnosov, pri tem pa nastanejo včasih konfliktna situacije. Mislim pa, čeprav nisem omenjal delavcev glede na starost, da imajo mladi enake probleme in se neupravičeno pojavlja teza o nesposobnosti mladih.

Naj zaključim z mislijo, da je tudi zimska prekinitvev dela vrgla na površje tudi te probleme.

Ivan Žerdoner

Dobili bomo sodoben obrat za izdelavo orodij

Če upoštevamo, da je naša železarna v jugoslovanskem prostoru specializirana tovarna za proizvodnjo plemenitih in kvalitnih jekel in da sta osnovni značilnosti našega proizvodnega programa

- proizvodnja osnovnih metalurških izdelkov in
- visoka stopnja predelave lastne proizvodnje,

in če vemo, da so se lansko leto v glavnem končala vlaganja v rekonstrukcijo in modernizacijo osnovne metalurške proizvodnje, potem razumljivo sledi izgradnja, rekonstrukcija in modernizacija druge smeri, tj. mehansko predelovalnih kapacitet.

Taka usmeritev je nujna predvsem iz dveh razlogov (našteli bi jih lahko seveda še več), in sicer prvič zato, ker obstoječi strojni park zaradi iztrošenosti in zastarelosti krepko ogroža ekonomičnost obdelave v sedanjem obsegu proizvodnje, in drugič zato, ker je le visoka stopnja predelave danes in še bolj v bodoče rentabilna in ekonomsko utemeljena.

Obrat orodij naj bi se gradil v dveh fazah. I. faza predstavlja izdelavo obrata industrijskih nožev, II. faza, ki se bo gradila

v odvisnosti od pridobivanja nadaljnjih sredstev, pa predstavlja vsa druga orodja za razne panoge predelovalne industrije za preoblikovanje metalov s pomočjo pritiska. Ker je delavski svet podjetja na zasedanju 16. junija 1972 že odobril gradnjo I. faze, je prav, da o tem napišemo nekaj več, o izgradnji II. faze pa kdaj drugič.

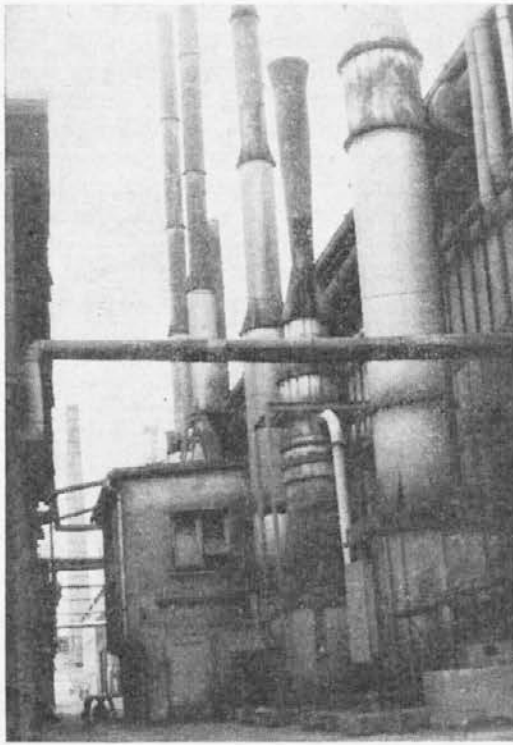
Da je obrat industrijskih nožev prišel pri modernizaciji predelovalnih kapacitet na prvo mesto, ni naključje, ampak ekonomska in eksistenčna nujnost.

Sedanji obrat industrijskih nožev razpolaga z zaostalo in iztrošeno opremo, predvsem pa z občutno premajhno obdelovalno kapaciteto. Lokacija ni primerna (dolge transportne poti, oddaljena termična obdelava itn.) in tudi postavitve strojev ter krožni tok materiala ne zagotavljata izkoriščanja najbolj ekonomičnega ciklusa tehnološkega postopka.

Nenehno naraščanje potreb v predelovalni industriji, ki se je v preteklosti postopoma preusmerila z inozemskega na domači trg, terja tudi od nas večjo angažiranost pri proizvodnji industrijskih nožev in nam na podlagi sistematičnejše obdelave tržišča narekuje širjenje te ekonomsko

Ena od naših redkih starin

Pri kovačnici

utemeljene proizvodnje. Uvedena standardizacija in tipizacija pri neposrednih odjemalcih industrijskih nožev in domača osnova vložnega materiala, ki je dobila z osvojitvijo platiranega materiala compound široke možnosti, pa so še bolj povečale povpraševanje po naših industrijskih nožih.

Argumenti, ki govorijo za hitro in učinkovito širjenje kapacitet proizvodnje industrijskih nožev, so predvsem naslednji:

- potrebe na trgu (če jih mi ne bomo pokrili, bodo to storili drugi, ki nam lahko kaj kmalu še krepko konkurirajo),
- ekonomski efekt, ki je zelo zanimiv za celo železarno,
- aktivno vključevanje v stabilizacijsko politiko (zmanjšanje uvoza, povečanje izvoza) in še
- bogata tradicija, pogoji dela, znanje in domač vložen material.

Analiza tržišča kaže, da bo treba leta 1975 izdelati 1000 t industrijskih nožev, od teh 750 ton za domače in 250 t za tuje tržišče. Razumljivo je, da take proizvodnje ni mogoče doseči takoj, ampak le postopoma, v letu 1973 600 ton, leto kasneje 750 ton, in kakor smo že zapisali, leta 1975 1000 ton! To je končni cilj in temu so in tudi morajo biti podrejeni vsi faktorji (vlaganja v osnovna in obratna sredstva), ki so potrebni za uresničevanje te naloge. V detajlni analizi tržišča je točno določeno, koliko nožev za lesno industrijo (400 ton), koliko za papirno in grafično industrijo in koliko za ostale industrije bo potrebno izdelati in na katerem tržišču jih prodati. Tu je predvsem treba poudariti veliko zanimanje za nože iz našega platiranega materiala celo na tržiščih Združenih držav Amerike.

Tudi potrebe vložnega materiala so točno določene. Za proizvodnjo 1000 ton nožev bo potrebnih 1900 ton vložnega materiala različnih kvalitete, največ pa componda, kar 405 ton. Če upoštevamo, da je pretežni del materiala domačega izvora (nekaj pa gre samo za prevaljanje),

potem je razumljivo, da proizvodnja nožev predstavlja za obe proizvodni enoti v naši železarni zelo zanimiv in donosen proizvod.

Pripomniti gre še to, da je tudi tehnološko zelo detajlno obdelan proizvodni program industrijskih nožev in da je izdelana grupna tehnologija, pri kateri je ves program razdeljen po namenu uporabe v 100 skupin.

Za dosego planirane proizvodnje so seveda potrebne tudi nove obdelovalne kapacitete. Ustrezne službe so že naredile detajlne preglede, katere obstoječe stroje bo še možno preseliti in postaviti v novo proizvodno halo brez predhodnega, in katere samo še s predhodnim generalnim popravilom ter katere stroje bo zaradi iztrošenosti treba enostavno dati v staro železo. Seveda pa so narejeni tudi točni spiski strojev in naprav, ki jih bo treba kupiti. Predvsem gre tu za klasične stroje novejših, sodobnih proizvodnje za ploščinsko brušenje, peskanje, skobljanje, pehanje in ravnanje, novost pa bodo prav gotovo programski rezkalni in vrtnalni stroji, ki bodo zaradi svoje visoke produktivnosti nova in velika pridobitev v proizvodnji industrijskih nožev. Omembe vredne so tudi kompletne kalilne naprave za kaljenje segmentov in kaljenje industrijskih nožev. Medtem ko je večji del klasičnih strojev že naročen z dobavnimi roki IV. kvartal 1972 in čez celo leto 1973, se za namenske, predvsem programske stroje in kalilne naprave razčiščujejo zadnja tehnična vprašanja.

Novi obrat bo potreboval tudi večje število delavcev (strojne kapacitete in delovna sila so računane na 2 izmeni). Po že izdelanih analizah bi moral obrat postopoma z novimi stroji v letih 1973, 1974 in 1975 dobiti tudi 26 kvalificiranih, 36 pol-

kvalificiranih in 19 nekvalificiranih ali do leta 1975 80 novih delavcev. Pri povečanju kadra za nekvalificirano in polkvalificirano delovno silo bo treba najprej izkoristiti notranje rezerve v naši železarni in z ustreznimi tečaji izučiti ustrezen kader. To bo priložnost tudi za naše delovne invalide, ki ne zmorejo več težkih del. Malo težje bo verjetno s kvalificirano delovno silo, ki jo bo potrebno dobiti predvsem iz izobraževalnega centra.

Proizvodna hala za obrat industrijskih nožev, za katerega že izvajajo gradbena dela in ki bo predvidoma pod streho še letošnje leto, meri v dolžino 105 m in je široka 60 m. Razporeditev prostorov omogoča uspešen in najkrajši krožni tok materiala od skladišča vložka (v hali) prek mehanske in termične obdelave (obrat ima svojo kalilnico) v skladišče gotove robe in odpreme. Prostori, kjer je nečista atmosfera, so ločeni od glavne proizvodne hale, ki ima vsestransko in zelo ugodno razsvetlavo. Stroji so postavljeni tako, da je omogočen brezhiben transport z vilničarji s stranskim nalaganjem in dviganje. Pri strojih so predvidene izstopne in pristopne postaje za uskladičenje materiala, ki bo na paletah, vsak večji stroj pa bo opremljen z dvigalom in magnetom, tako da bo vsak delavec lahko samostojno stregel svojemu stroju. V hali je tudi urejena izdaja orodja ter brusilnih sredstev ter kontrola, odprema, skladišče, sanitarije in garderobe. V prečnih in vzdolžnih halah so predvideni 2-tonski žerjavi, v kalilnici pa 5-tonski žerjav.

Če se na koncu vrnemo na celovit obrat za izdelavo orodij (faza I in faza II), potem moramo še zapisati, da bo hala v končni fazi merila 90 × 105 m in bo torej imela skoraj 9500 m² delovne površine.

Naj gre — ne bo škode! Ali res?

V kadrovske službe tovarne že dalj časa želimo odgovoriti na to kategorično, enostavno, škodljivo, pa vendar pogosto stališče do delavcev, ki so pred odločitvijo, da zapustijo našo tovarno. Vprašujemo se, ali je delavec tedaj, ko je razburjen iztisnil iz sebe: »Pa bom šel!« to pripravljen tudi storiti ali ne. Tedaj prav gotovo, toliko menda poznamo človekovo naravo, toda nekaj hipov zatem pod določenimi pogoji ne več. Morda je to en sam pogoj, ena, dve, morda nekaj besed — razumevanje trenutnega nerazpoloženja. Vsi, ki smo kdaj bili ali bomo v podobni situaciji, pomislimo na to možnost.

Povodov in vzrokov za zapuščenje tovarne zaenkrat v kadrovske službe sistematično še ne spremljamo, toda sedaj bomo to zagotovo začeli. Za letošnjih šest mesecev je na počitniški praksi podatke zbral in ocenil naš štipendist — študent psihologije Jože Gruden. Brez tega si tehtnejše analize zdaj še ne bi mogli privoščiti.

Pojav prehoda iz ene v drugo delovno organizacijo je star toliko kot organizirano združeno delo, čeprav ni bilo v vseh obdobjih enako. Danes je nedvomno povezano z večjo osebno in ekonomsko svobodo

delavca in z večjimi možnostmi nove zaposlitve.

Oglejmo si najprej nekaj podatkov
Tipične vzroke odhodov iz tovarne (JLA, smrt, upokojitve, stalna nesposobnost za delo, sprememba bivališča) prikazujemo le številčno, kajti nanje ni mogoče vplivati. Zanimajo pa nas tisti odhodi, ki niso zakonitost, čeprav ima kakršnakoli fluktuacija za delovno organizacijo enak učinek.

Tovarno je v obravnavanem obdobju zapustilo 179 delavcev vseh kvalifikacijskih stopenj in strok. Glede na toliko prekinitev delovnih razmerij je razmeroma visoka samovoljna zapustitev tovarne. Upokojenih je bilo 35 delavcev, od tega kar 22 invalidsko.

Največ delavcev je odšlo iz vzmetarne, in sicer 12 (niso zajete premestitve) ali 12 odst. od zaposlenih delavcev. Topilnico je zapustilo 26 delavcev ali 11 odst., kovačnico 6 odst. in enak odstotek tudi varilarno. Druge obrate fluktuacija ni tako pestila.

Če odštejemo upokojitve in odhode v JLA, vzmetarna od drugih obratov še bolj odstopa. Poglejmo: vzmetarna 8 odst., topilnica 6 odst. »prave« fluktuacije v prvih

Da bi bil trud poplačan

šestih mesecih letos. V drugih obratih so ta gibanja pod 3 odst. Če seštejemo vse novo sprejete v vzmetarno, premeščene v vzmetarno in iz nje ter tiste, ki so odpovedali delovno razmerje, potlej se je sestav delavcev vzmetarne »zavrtel« za več kot 30 odst.

Poprečna delovna doba delavcev, ki so zapustili tovarno, je 6,5 let, brez upokojencev in umrlih pa manj kot 2 leti.

Morda je zanimivo, da je med delavci, ki so zapustili tovarno in imajo v poprečju kratko delovno dobo (2 leti), 60 takih, ki jim je bila tovarna nazadnje 3., 4., 5., 6., 7. in pri enem celo 12. zaposlitev. Kakorkoli kdo osebno gleda na pomen administracije — zame to ni nikoli bila le stvar osebnega okusa — moramo z vso resnostjo opozoriti na odhod 39 delavcev s stalno oceno, od tega na 17 delavk z administrativnih delovnih mest. Z odhodi zadnja dva meseca lanskega leta pa skupaj celo 26 naslednje izobrazbe: 12 s srednjo šolo, 7 z nepopolno srednjo šolo, kvalificirane delavke so bile štiri itd.

Podatki, ki smo jih navedli (manjši del — v kadrovske službi imamo tudi zajetno analizo s številnimi diagrami), ponujajo na prvi pogled številne sklepe in predpostavke. Toda prepričljivo in utemeljeno spregovoriti o povodih in vzrokih za odhode iz tovarne le ni preprosto. Pri tem moramo reči, da delavci neradi govorijo o bistvenih vzrokih za odhod. To si razlagamo s tem, da se je pri marsikom jeza v času med odločitvijo in odhodom že polegla ali pa tehtne vzroke hranijo zase za vsak primer, če bi si jih kadrovnik le preveč zapomnil. V tovarni tudi nimamo prave metode, s katero bi poizvedovali za bistvenimi povodi ali vzroki za odhod. Nedvomno pa so pri delavcih v obratih s težjimi pogoji dela prav ti odločilni, kajti privajanje na težke delovne pogoje je raz-

meroma dolgotrajno in ni vedno uspešno. Pomemben vzrok so tudi medsebojni odnosi, OD pa niti ne v taki meri, kot pogosto mislimo.

Povsem obratno je pri delavcih na administrativnih delih, kjer je v vseh primerih brez izjeme odhodu botroval OD, ki je resnično nizek.

Slaba stran prekinitve delovnega razmerja nasploh

Do prekinitve delovnega razmerja privedejo delavca brezštevilni vzroki, vendar pa je mogoče v primernem času in na pravi način na vse bolj ali manj uspešno vplivati. Nekateri vzroki so seveda toliko osebni, da je to povsem očitno, v večini pa so taki, da bi z malo pozornosti za delavčeve probleme do prekinitve delovnega razmerja ne prišlo.

Ne da bi že sedaj ocenjevali bistvenih povodov in vzrokov za zapuščenje tovarne, naj navedemo nekaj splošnih — slabih posledic fluktuacije kjerkoli:

— često manjanje delavcev na nekaterih delovnih mestih vpliva na produktivnost dela, na kvaliteto dela, na medosebne odnose v skupini, oddelku, obratu, tovarni;

— številčno okrnjena delovna skupina, oddelk, obrat ni kos delovnim nalogam. Prihaja do preobremenjenosti že zaposlenih z vsemi slabimi posledicami vred. V končni posledici tudi do novega zapuščenja delovne organizacije;

— nadomestitev delavca, ki je bil strokovno kos svojemu delu, se z novim delavcem le redko posreči;

— privajanje na delo ali priučitev zanj je zelo sestavljen pojem in traja dalj časa, kot pogosto mislimo;

— nesreče so pri novih delavcih zaradi neprivajenosti, manjše pazljivosti, manjše izurjenosti — pogostejše;

— pripadnost delovni organizaciji je labilnejša, kot to zahteva narava upravljajna delovne organizacije v naši samoupravni družbi.

In v tovarni?

Za vsako količjakaj resno oceno se spodobi, da ima tudi svoj zaključek. Zato skušamo odgovoriti vsaj na tista vprašanja in probleme, ki so najbolj očitni.

Fluktuacija v tovarni (odhodi in prihodi), ki pomeni v šestih mesecih »premik« 341 delavcev ali 9,1 odst. od vseh zaposlenih, je, milo rečeno, velika in ni brez slabih posledic. Poklicna struktura pa je naslednja: odšlo je 110 PK in KV delavcev, prišlo pa v istem obdobju 81.

Kaj bi bilo potrebno storiti, da bi bila fluktuacija iz tovarne manjša, kot je sedaj, zlasti pa, da bi ne prišlo do verižnega odhajanja določenih kategorij delavcev? Vse je seveda le pošteno razmišljanje. Nekaj tega pa se kljub vsemu v interesu tovarne spleča poizkusiti. Izdelanih modelov za to ni, kajti tudi razlogi za zapustitev delovne organizacije se prepletajo in je skoraj vsak primer zase neka posebnost. Poglejmo zato le nekaj skupnih značilnosti:

1. Če je delavec razporejen na delovno mesto, ki ustreza njegovi strokovni usposobljenosti in mu tudi sicer ustreza, je verjetnost, da ga bo zapustil, zelo majhna.

Poletni gozd

No, lahko so povod zunanji — objektivni vzroki.

Danes si v tovarni šele želimo zadostiti osnovnemu kadrovskemu načelu — pravi človek na pravo mesto. Upamo, da bo v tem srednjeročnem obdobju izpolnjenih nekaj temeljnih zahtev za to: popoln opis delovnih mest in s tem v zvezi izdelan psihofiziološki profil delovnega mesta, sistemizacija, nastajanje »kadrovskega« strokovnega teama.

2. Medosebni odnosi so bistveni pogoj za zadovoljstvo pri delu. Ti vzpodbujajo boljše delo, ali ga, če so slabi, neverjetno zadržujejo. Danes so v razvitem svetu prednost znanstvenega proučevanja, kajti stroj in človek sta v sodobnem poslovnem svetu fizično že skoraj vse dala od sebe. Menda nam je tudi jasno, da danes Taylorjeve teorije gibov ne moremo več šteti za primarni faktor višje storilnosti, marveč je to osebna motiviranost za delo, ki jo je potrebno šele vzpodbuditi.

Dobri medosebni odnosi seveda niso edini motivacijski faktor za več dela in za boljše delo, so pa pri samem vrhu. Glede na raznolikost pojavov, ki vplivajo na medosebne odnose, ti niso nikogaršnja »specialnost«, marveč obča skrb posameznika in strokovnih služb.

3. Če sodimo po izjavah odhajajočih, nas ponekod zelo pesti slaba organizacija dela, ki ima za posledico pogosto premikanje ljudi z enega na drugo delovno mesto, kar pa ljudem očitno ni všeč. Sicer pa, zakaj bi jim bilo, ko to slabost obču-

tijo v plačilni kuverti. Da o primitivnem komuniciranju z delavci pred premestitvijo niti ne govorimo.

4. Kako vrašča delavec v delovno skupnost, je naslednje zelo pomembno vprašanje. Teoretično in iz prakse vemo, da mu je napoti nešteto zunanjih in osebnih ovir. Sedanja prizadevanja na tem področju pa so v tovarni nedvomno premalo — uvažalni seminar, Informativni fužinar, bolj ali manj pogosti osebni kontakti z delavcem, zanimanje za delavčeve osebne probleme, svetovanje, poznavanje delavcev po imenih... Z eno besedo povedano: human relation je še vedno stvar osebne presoje posameznega vodstvenega delavca.

5. Sem sodi tudi priznavanje delavčevega dobrega dela v obliki pohvale. Na mestu pa je tudi pravočasna, iskrena in utemeljena graja, ki ustvarja odgovornemu delavcu neverjetno avtoriteto.

To, kar smo zapisali, so le drobci subjektivne ocene, ki je lahko pri nekem z drugačnimi izhodišči tudi drugačna. Sedanja analiza je še zmerom taka, da se nanjo ne moremo zakleti. Prihodnja pa bo v glavnem že temeljila na objektivnih in sistematično spremljanih odgovorih in ocenah.

In povsem na kraju. Preplah zaradi razmeroma velike fluktuacije ni potreben, kajti ta je lahko v določeni meri tudi pozitivna. Nasploh pa velja, da ne škoduje le kontrolirana in v interesu tovarne delno vzpodbujena fluktuacija.

Milan Zafošnik

Ali bo gostoljubnost kmeta plačana z izenačenjem pravic v zdravstvenem zavarovanju

Širom Slovenije so se zadnje čase začele zelo živahne priprave in razprave o izenačitvi zdravstvenega zavarovanja kmetov z zdravstvenim zavarovanjem delavcev. V novomeški komunalni skupnosti pa so to celo že izvršili in je ta izenačitev do sedaj pokazala zelo dobre strani.

Da bi se lažje odločili za ta važni korak v zgodovini našega zavarovanja, je prav, da pogledamo v preteklost, v zgodovino našega kmeta.

Nekje je nekdo zapisal, da je »zgodovina slovenskega naroda, slovenskega kmeta povest«. Res se ta zgodovina skoraj sliši kot povest. Že ob naselitvi v te kraje je tekel znoj v potokih in so od trdega dela žuljave dlani postale skoraj neobčutljive. S krčenjem gozdov je nastala ta tako čudovita podoba naših slovenskih domačij, ki je terjala ogromno truda. Kljub temu pa naš slovenski kmet nikdar ni mogel v miru in sam uživati sadov svojega znoja. Vedno se je znašel kdo ob sadovih njegovega dela ter jemal včasih več, drugič manj, enkrat bolj zlepa, največkrat pa na grob in prisilen način. Vedno pa so jemali taki, ki se niso potili, katerih roke niso bile žuljave od dela. Le poglejmo, kaj vse se je s kmetom počenjalo. V fevdalnih časih je moral kmet poleg svoje obdelovati še grajsko zemljo, poleg tega je graščak pobiral še desetino. Ob razpadu tega siste-

ma je prišel drug sistem, nikdar ugoden za kmeta, navadno slabši.

Kapitalistični družbeni red je na videz pustil kmeta samostojnega, vendar ga je kljub temu z raznim spletkarjenjem, razvrednotenjem njegovega dela prek cen njegovih, za trg razpoložljivih pridelkov, prignal na rob propada. Rubeži in transferacije so bili takrat zelo pogosti gosti naših domačij.

Mnoge kmetije so šle na boben in drsele iz rok kmetov v roke vsemogočnih vaških trgovcev, špekulantov in mogotcev. Nastajale so »hube«, iz kmetov svobodnjakov so nastajali najemniki na svoji zemlji, še večji reveži, še bolj izkoriščani.

Druga svetovna vojna je te stvari in ta dogajanja nekoliko spremenila. Ni se čuditi, da so nekateri redki kmetje videli v okupatorju rešitev svojih težkih gospodarskih razmer. Redki so bili in še tem so se zelo zgodaj odprle oči in so spoznali, da od tujca nimajo česa pričakovati. Tudi ta moderni Džingiskan je poleg narodnostnega uničenja postavil pred našega kmeta odločno zahtevo: daj! Daj svoje pridelke za našo vojsko, in še več, daj svoje sinove — svojo kri za naša bojišča. Brez vprašanja, nasilno je jemal, prisilno mobiliziral, da so kmečki sinovi krvaveli po vsej Evropi in celo zunaj nje, za tuj profit in tujo zemljo.

Toda kmalu so se začeli na naših gorških pa tudi dolinskih domačijah oglašati klicarji in bojevniki novega časa, borci za pravičnejši in boljši družbeni red, začela se je borba, v kateri so se mnogi borili in tudi padali.

Sami si bomo pisali svojo usodo, ne frak in ne talar nam je ne bo. Zemlja pripada tistemu, ki jo obdeluje, zato pomagajte, dajte, smo prosili in večkrat tudi zahtevali. Za nas gre, za naš biti ali ne biti. In res je bilo tako, šlo je za obstoj našega malega slovenskega naroda, ki so si ga kot lovski psi hoteli razdeliti fašistični osvajačji. Zopet so bili na vrsti kmetje, ki so dajali, dajali včasih zadnji kos kruha, zadnji rep iz hleva in ponovno svojo kri. Njihovi sinovi in hčere, celo sami so stopali v vrste borcev za svobodo. Kmečki življ je umiral v boju za svobodo po svojih gozdovih, na svoji zemlji, trpeli in umirali ter goreli so v dachauskih in drugih krematorijih, padali so kot talci v represaljskih ekspedicijah zavojevalca.

Toda ta teror ni zlomil odpora, kmetje so dajali hrano in kri, z veseljem dajali, ker so se zavedali, da so vse to žrtve za njihov lastni obstoj. Prišla je svoboda, vendar je bila domovina opustošena in porušena. Zahtevala je novih žrtev in novih naporov. Zopet smo se vrnili tjakaj, kjer smo že tolikokrat jemali — saj druge možnosti ni bilo — k našemu kmetu. In za čuda, čeprav mu je sovražnik med okupacijo podnevi na silo jemal, ponoči pa je kmet prostovoljno dajal naši osvobodilni vojski, je še ostalo, da je ponovno dajal. Od svojih ust je dajal in si sam pas zategoval. In ne le živež, zopet svojo kri. Preobrazili bomo našo domovino, smo govorili. Iz naroda hlapcev bomo gospodarji postali, iz revščine moramo bogastvo ustvariti. Zgraditi moramo industrijo in rabimo pridnih rok, in čigave so bolj pridne in okretne, če ne kmečke. Ko bo zgrajena industrija, vam bo bogato povrnila vse, kar sedaj trpite, dala vam bo poceni stroje, manj znoja in žuljev bo treba in bogatejši bo pridelek.

V resnici pa je bilo nekoliko drugače. Kmeta smo začeli gledati kot sovražnika novega družbenega reda. Obmetavali so ga s kulaštvom. Pod naslovom nacionalizacije, arondacije, združevanja in podobnega smo mu jemali najboljšo zemljo, ustanavljali obdelovalne zadrage, ki so se pozneje razsule kot hišice iz kock.

Ni čudno, da je ljubezen do zemlje naglo plahnela in je mladina množično odhajala od doma, ker ni videla nobenih možnosti za svoj obstoj in primerno življenje na svojih domačijah. Marsikatero domačije so začele propadati. Ljudje so hirali, in to prav v tistih predelih, kjer so borci NOV našli največ pripravljenosti in pomoči. Niti za najnujnejše ni bilo več denarja, niti za zdravnika, še manj za zdravila.

Danes je vse to že skoraj zgodovina, boleč spomin. Še vedno je delo na kmetih trdo in marsikdo je njegov suženj, zato da bi se lahko današnjemu času ustrezno preživljali. Pogled nazaj nam kaže ogromen napredek. Prav tako pa tudi pogled v bodočnost, saj se kmečkim ljudem obetajo boljši časi.

Uvedeno je zdravstveno zavarovanje kmetov, na pragu je starostno zavarovanje in vse bolj se čutita potreba in zahte-

va po izenačitvi pravic delavcev in kmetov v zdravstvenem zavarovanju.

Izračuni kažejo, da nudi prav tukajšnja komunalna skupnost med vsemi skupnostmi v Sloveniji najugodnejše pogoje za izenačitev teh pravic. V tukajšnji komunalni skupnosti je komaj 2936 kmečkih gospodarstev, ki imajo skupaj 10.320 družinskih članov, medtem ko je število zavarovancev delavskega zavarovanja v zadnjih letih izredno naglo poraslo na 37.758 oziroma skupno z družinskimi člani 102.273 oseb. Vseh zdravstveno zavarovanih oseb je torej 112.820, od tega torej le nekaj nad 9 odst. kmečkega, drugo pa delavskega zavarovanja.

Iz izračuna sledi, da bi le del razlike sedanji del — za socialno ogrožene kmete plačevalo delavsko zavarovanje, ker bi dosedanji del — za socialno ogrožene kmete še nadalje poravnava prek občinskih proračunov in soudeležbe pri stroških za kmete borce, sekretariat za finance SRS in bi znašala ta vsota 3.076.779 ali letno 81 din poprečno na zavarovanca oziroma manj kot 7 din mesečno.

Za realizacijo tega izenačenja bi se moral osnovni prispevek za zdravstveno zavarovanje delavcev zvišati za 0,25 odst.

Prav gotovo ne bi smeli vseh bremen za izenačitev prevažati na delavsko zavarovanje, zlasti bi morala republika svoje obveznosti še nadalje izpolnjevati valorizirane za vsakoletni porast cen zdravstvenih uslug. Zneski v gornjih izračunih so tako malenkostni, da zaradi višine teh sredstev ne bi smelo biti problematično izenačevanje teh pravic, zlasti če vemo, da mnogo višji odstotek v Novem mestu ni bil nobena ovira za uspešno izenačitev. (Iz materiala, ki ga je za akcijo izenačevanja pripravila skupnost Novo mesto, je razvidno, da znaša ta prispevek 0,84 odst. in se za ta odstotek zviša prispevna stopnja). Izračuni v sosednjih skupnostih v Mariboru in Celju prav tako kažejo, da bi bilo treba prispevno stopnjo zvišati med 0,50—0,60 odstotki.

Nagel porast števila zaposlenih v tukajšnji komunalni skupnosti kaže na hitro rast industrije, ki je večino svojih delavcev črpala iz kmečkega zaledja. Vsem tem je znano kmečko življenje, njegove dobre in slabe strani. Mnogi prihajajo danes naravnost iz tega okolja na delo in dnevno nosijo duh po zemlji v vroče, prašne in zdravju škodljive prostore na svojih delovnih mestih. Vedno poudarjamo, da gradimo družbeni sistem, v katerem je vsa skrb posvečena človeku in so ljudje največji zaklad. Tu je priložnost, da besede spremenimo v dejanja.

Izenačenje pravic zdravstvenega varstva bo omogočilo zdravstveni službi popolnejše programiranje, ker bo zajeto skoraj vse prebivalstvo na območju skupnosti. Verjetno se bo z uvedbo enotnega zavarovanja pocenila tudi služba v zdravstvenih zavodih in pri skupnosti, saj bo odpadla dvojna evidenca.

Glavno, kar pa bi izenačevanje pravic prineslo, je zavest kmečkih zavarovancev, da so vsaj v zdravstvenem varstvu, ki predstavlja enega najvažnejših delov družbenega standarda, izenačeni z drugimi delovnimi ljudmi. Verjetno so si kmetje po toliko letih tako stanje zaslužili. Morda bo mladina raje ostala doma, pojavila se bo zopet ljubezen do zemlje.

To pa bi bil verjetno kar precejšen delež k naši stabilizaciji, saj bi s povečano proizvodnjo kmetijskih pridelkov prihranili marsikateri devizni dinar, ki ga sedaj dajemo za uvoz teh dobrin. Iz vsega tega sledi, da se bo vsak zaposleni opredelil »za« tako izenačenje pravic, če se mu bo postavilo to vprašanje.

Želja za izenačitev zdravstvenega zavarovanja kmetov z zdravstvenim zavarovanjem delavcev se je rodila že takrat, ko so potekale izredno živahne in skoraj pol-drugo leto trajajoče razprave o novem zakonu o zdravstvenem in o obveznih oblikah zdravstvenega varstva. Še bolj živo je ta misel zaživela potem, ko je skupščina SR Slovenije na svoji 8. redni seji 14. julija 1970 sprejela oba zakona — o zdravstvenem zavarovanju in obveznih oblikah zdravstvenega varstva in zakon o zdravstvu. S tema zakonoma so bili položeni temelji za nov razvoj zdravstvenega zavarovanja in zdravstvenega varstva, obenem pa dana možnost, da se v skupnem dogovoru zavarovanci sami odločajo za take ali drugačne pravice v skladu s finančnimi zmogljivostmi posamezne komunalne skupnosti, ki so bile ustanovljene po omenjenem zakonu o zdravstvenem zavarovanju in obveznih oblikah zdravstvenega varstva.

Že med javno razpravo postavljeno vprašanje je prišlo na dnevni red samoupravnih organov tukajšnje skupnosti obeh zavarovanj, delavskega in kmečkega. Posebno vroča je bila predvsem želja po kmečkem zavarovanju. Svojo zahtevo po izenačitvi so kmetje opirali na solidarnost v borbi, ko so ramo ob rami stali v bojnih vrstah NOV in NOB, ko ni nihče razločeval delavca in kmeta, ampak sta složno oba bila nečloveški boj za biti ali ne

biti in sta oba vzajemno osvobajala našo slovensko in jugoslovansko zemljo.

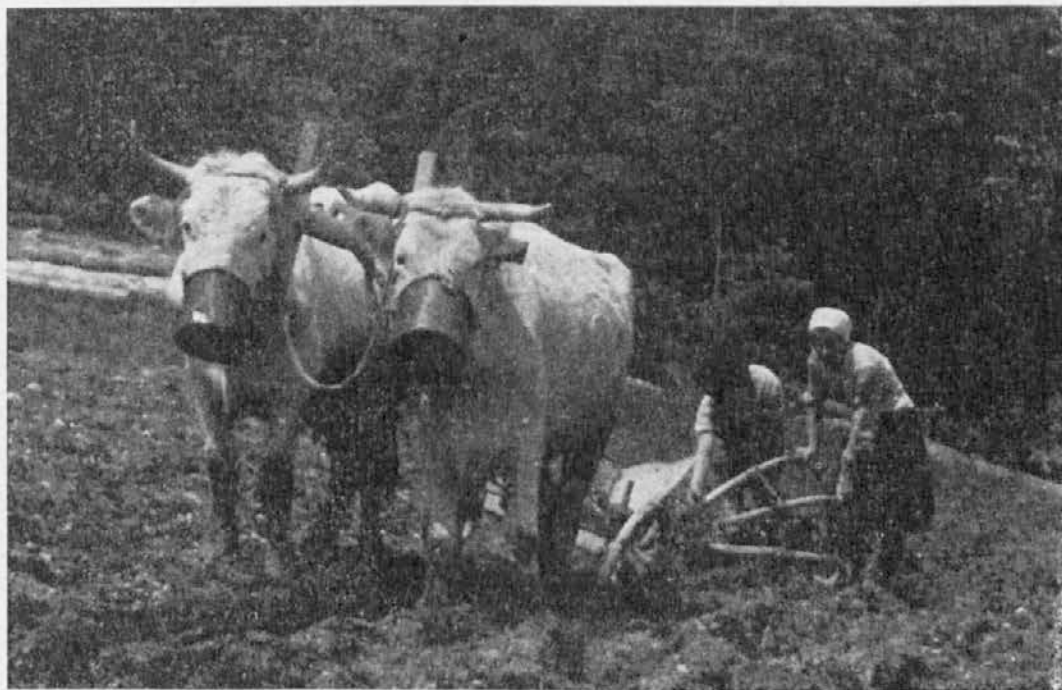
Kmetje so navajali še druge vzroke, ki nujno terjajo ureditev ne le vprašanja o zdravstvenem zavarovanju, ampak tudi o pokojninskem zavarovanju, t. j. beg mladine s kmetij v industrijo ali celo prek meje. Ob teh željah in včasih že kar zahtevah se je pojavilo vprašanje, kdo bo prevzel finančno breme tega izenačenega zavarovanja. Kmetje so trdili, da komaj nosijo sedanje breme zavarovanja in niso sposobni prevzeti novih bremen. Trdili so, da vzgajajo svojo mladino za industrijo in zato je ta dolžna, da priskoči na pomoč.

Na podlagi vseh teh razglabljanj in razlag ter zahtev je bila sprožena anketa v vseh večjih delovnih organizacijah, ki naj bi odgovorila na to, kako delavci gledajo na to vprašanje. Številni odgovori so pokazali razumevanje do tega problema, nekateri so zelo odločno pozdravljali to misel, le vprašanje za financiranje je zopet stopilo v ospredje. Novih, večjih bremen tudi industrija ne more prevzeti.

Sad vseh razprav je bil sklep, da se pripravi izračun, koliko bo ta izenačitev obremenjevala bodisi kmeta ali delavca oziroma gospodarsko organizacijo. Prvo gradivo je nastalo lansko leto v tem času, ki je pokazalo, da bi izenačitev terjala za skoraj 3 milijone dodatnega denarja za pokrivanje razlike. To bi takrat pomenilo, če bi breme prevzeli kmetje sami, zvišanje prispevka od katastrskega dohodka od 18 odst. na 40 odst.

Pri gospodarstvu pa bi ta razlika treh milijonov pomenila 0,33 odst. prispevne stopnje od osebnega dohodka, kar pomeni, da bi bilo za kritje izenačitev potrebno v delavskem zavarovanju povišati sedaj veljavno prispevno stopnjo za 0,33 odst. (V letu 1971 je bila prispevna stopnja v delavskem zavarovanju 7,30 odst. in bi zvišana za 0,33 odst. znašala 7,63 odst.)

V istem času se je začelo z zelo intenzivnimi pripravami za izenačevanje obeh zdravstvenih zavarovanj pri Komunalni skupnosti Novo mesto. Člani izvršnega odbora delavskega zavarovanja in skupščine kmečkega zavarovanja so bili mnenja, da

Z dobro voljo in iznajdljivostjo

Foto: Broman

CELO TO

Michel Eyquem de Montaigne, francoski moralist, avtor Esejev (1533—1592), pravi: »Celo na najlepšem prestolu sveta sediš vedno le na svoji zadnjici.«

Za danes smo spregli

z izenačevanjem pravic nekoliko počakamo in izkoristimo izkušnje te skupnosti.

Novomeška komunalna skupnost je lansko jesen zelo uspešno izvedla referendum in je tako zelo glasno in jasno povedala svoje želje. Iz gradiva, pripravljenega za referendum, se vidi enotna zahteva vseh družbeno-političnih in gospodarskih dejavnikov po izenačitvi zavarovanja.

Prav zaradi tega ni nobenih vzrokov ali zadržkov, da bi tudi v naši regiji s prav tako enotnostjo in zagnanostjo ne rešili tega vprašanja. Prav gotovo je s tem naša zrelost na preizkušnji. Sicer se pa podobna hotenja že kažejo. Ponovno se je vprašanje izenačevanja pravic obeh zavarovanj močno pojavilo ne le v naši skupnosti, ampak po vsej Sloveniji. Ponekod so že mnogo naprej in že organizirajo javno razpravo. Taka je tudi zahteva občinske konference SZDL v Velenju, ko z dopisom z dne 11. maja t.l. vprašuje, ali je delo na teh združitvah v tukajšnji komunalni skupnosti prenehalo in obenem priporoča, da se s pripravami za poenotenje zdravstvenega varstva nadaljuje.

Podobne želje so bile ustno iznesene tudi iz drugih občin. Izvršilni odbor komunalne skupnosti zdravstvenega zavarovanja je na zadnji seji ponovno obravnaval to zadevo, se med več variantami ogrel za varianto izračuna, ki je v tem materialu, in sklenil priporočati obema skupščinama, da jo sprejmeta.

Zastopniki zavarovancev delavskega zavarovanja so ta predlog na zadnjem zasedanju skupščine skupnosti 31. maja 1972 soglasno sprejeli, prav tako skupščina skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov in predlagali, da se gre s predlogom takoj pred vse občinske družbenopolitične in gospodarske forume, ki naj povedo svoje mnenje. V primeru ugodnega odgovora bi bilo treba takoj organizirati javno razpravo in v mesecu oktobru izvesti referendum, da bi lahko pravočasno stekle vse tehnične priprave za izenačitev kmečkega

zdravstvenega zavarovanja z delavskim z novim letom 1973.

Ponovno poudarjamo, da je s to odločitvijo naša zrelost na preizkušnji. Pogoji za izenačitev so mnogo ugodnejši kot marsikje v Sloveniji. pri tem pa je treba poudariti še to, da ne bo s to izenačitvijo obremenjena delavčeva neto plača. Mnogi se boje, da bodo morali s to izenačitvijo poleg krajevnih ali morda občinskih samoprispevkov plačevati še to razliko v obliki samoprispevka.

Ta izenačitev bremeni dohodek podjetja, kar pa ni isto kot samoprispevek in verjetno zaradi zvišanja prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje za 0,25 odst., kot kažejo izračuni, ne bo dohodek nobenega podjetja toliko prizadel, da bi se to odražalo na osebnem dohodku delavcev. (Za premislek vsakemu sodelavcu, povzeto iz materiala skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov Ravne na Koroškem.)

F. K.

Iz dela kolegijskih izvršilnih organov

Av gust je v naši tovarni mesec dopustov, zato zaradi odsotnosti ni bilo sestankov in večje aktivnosti samoupravnih organov. Na seji se je sestel samo poslovni odbor, ki je razpravljal o predlogu združenega podjetja o združevanju sredstev, obravnaval možnost, da se tudi naša tovarna vključi v solidarnostno akcijo za pomoč poplavljenim področjem v severovzhodni Sloveniji in razpravljal o nekaterih drugih poslovnih zadevah tovarne.

Kar zadeva združevanje sredstev na nivoju združenega podjetja je odbor soglasno podprl naše stališče, da predlog ZP o načinu združevanja sredstev ter njihovega nadaljnega upravljanja in uporabe za našo tovarno ni sprejemljiv. Že prej, pa tudi na seji odbora so bila izoblikovana naša stališča in protipredlog, v kakšni obliki in v katerih pogojih bi sredstva v naši tovarni bili pripravljena združevati. Sprejeta stališča naj bi služila kot podlaga na sestanku predstavnikov vseh treh slovenskih železarn, na katerem je o tej zadevi bil ponovno govor. O predlogu, potem ko bo izoblikovan, pa bo v tovarni še razprava, končno pa bo moral o njem spregovoriti in ga potrditi tudi delavski svet. Bil je izoblikovano stališče, da je združevanje sredstev lahko sicer pametno in koristno, da pa je ob združevanju treba točno vedeti, kako, za kaj in za katere namene se bodo sredstva združevala.

V nadaljevanju razprave je odbor razpravljal o tem, na kakšen način naj se na-

ša tovarna vključi v solidarnostno akcijo za pomoč poplavljenim področjem v severovzhodni Sloveniji. Gre za solidarnostno akcijo vseh zaposlenih. Po predlogu republiškega sveta sindikatov in gospodarske zbornice naj bi vsak zaposleni prispeval najmanj 2 odst. od svojih enomesečnih osebnih dohodkov. Na odboru je bilo soglasno potrjeno stališče, da je prav, da se v akcijo vključi tudi naša tovarna. Z namenom, da zaposleni plačila prispevka pri njihovih osebnih dohodkih ne bi toliko občutili, je bilo odločeno, da se bomo v tovarni v akcijo vključili tako, da bomo vsi delali na eno od dela prostih sobot v mesecu septembru ali oktobru. Delo na ta dan se bo vsem obračunalo kot delo za redni delovni čas. Iz tega naslova bi vsak zaposleni prispeval 2 odst. svojih OD, ostala razlika pa se bo vsem izplačala skupno z izplačilom pripadajočih OD za druge redne delovne ure.

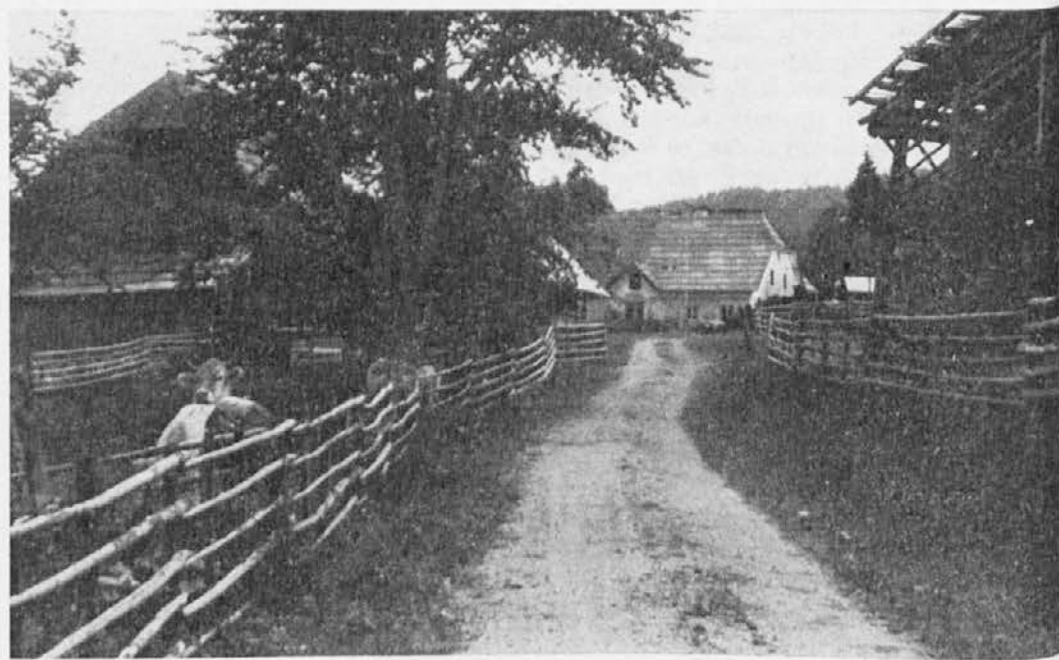
Iz ostalega dela obravnave je poslovni odbor odobril službena potovanja v inozemstvo, in sicer:

— inž. Jožetu Borštnerju, inž. Janku Gnamušu in inž. Jožetu Geršaku 2-dnevno službeno potovanje v Avstrijo;

— Karlu Vogrincu 5-dnevno službeno potovanje na Češkoslovaško;

— inž. Franju Mahorčiču 4-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo;

— inž. Jožetu Borštnerju in inž. Jožetu Geršaku 8-dnevno službeno potovanje v Vzhodno Nemčijo in Češkoslovaško;

Jeklnova domačija

Foto: Broman

— inž. Janezu Bratini 7-dnevno službeno potovanje na Poljsko;

— direktorju Francu Faletu 3-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo.

Odbor je obravnaval tudi poročilo o opravljenem kontinuiranem popisu zaloga materiala razreda 3 v drugem turnusu letošnjega leta. Popis je bil za razne vrste materiala opravljen od 1. maja do 8. junija letos. Pri popisu so pri posameznih materialih bili ugotovljeni viški in manjki.

Razlike so nastale največ zaradi raznih zamenjav pri materialu. Odbor je rezultat popisa odobril in dovolil

— knjiženje viškov v znesku 1299,10 dinarjev v dobro izrednih dohodkov in

— knjiženje manjkov v znesku 563,05 dinarjev v breme izrednih stroškov.

Odbor je obravnaval še nekatere druge zadeve in vloge, o rešitvi teh pa so bili prizadeti posebej pismeno obveščeni.

- et

dejal prof. Schoeppel. Prednost bo v tem, da se bo iz izpuha kadila le vodna para.

Uranskih rezerv je le še za 25 let je izjavil znani atomski strokovnjak Dr. Schulten.

Japonci učijo Amerikance o najnovejših dosežkih koncerna »Sony« na področju elektronike.

Najmanjša občina v Srbiji, Čičevac, se je odločila, da zgradi tovarno avtomobilskih gum. Gradnja bo stala 4,2 milijarde S din.

Na Ravnah bomo zgradili novo tovarno za izdelavo industrijskih nožev.

Tovarna na Muti bo pričela izdelovati traktorje in drobno kmetijsko mehanizacijo.

Jeklarna na bazi jedrske energije bo zgrajena na Japonskem — kot prvi poizkusni tovrstni obrat.

Francoska država podpira investicije za zaščito okolja in bodo letno porabili 800 milijonov frankov v te namene.

Concorde. Air France bo kupila 4, BOAC pa 5 teh super nadzvočnih potniških letal, ki bodo dana v promet leta 1975. Eno letalo stane 23 milijonov funtov.

87 milijard S din znaša letna škoda zaradi poplav, je javil pomočnik zveznega sekretarja za gospodarstvo Kuzmanovski.

Po ZRN vozi 15 milijonov osebnih avtomobilov in 4 milijone drugih motornih vozil.

V I. polletju 1972 so proizvedli: Nemci 2,032.400 avtomobilov, Japonci 3,040.716 avtomobilov.

Eni sejejo in žanjejo, drugi pa kupujejo, ker premalo pridelajo. Kanada je leta 1970/71 izvozila 694 milijonov ton žita v Sovjetsko zvezo, Kitajsko in Indijo.

Največjo tovarno porcelana gradijo Bolgari v Novem Pazarju, ki bo izdelovala najkvalitetnejši porcelan.

Jadranska železarna. Zavod za plan LR Hrvatske javlja, da bo kmalu odločeno, kje bo stala nova jadranska železarna.

DOMA IN NA TUJEM

Francozi so oficialno javili, da bodo od leta 1976 dobivali letno iz SSR 2,5 milijarde m³ plina. Pogodba bo veljala za dobo 20 let.

Največjo vodno turbino v srednji Evropi gradi avstrijsko podjetje ANDRITZ za centralo na Donavi. Stala bo 100 milijonov šilingov.

Stopnjevanje. Piloti ZDA so odvrgli:

— v drugi svetovni vojni 2 milijona ton bomb

— v korejski vojni 1 milijon ton bomb

— v vietnamski vojni 7 milijonov ton bomb.

Bogata, toda zaostala dežela. Zahodno-nemško-brazilska raziskovalna skupina je v bližini »Belo Storie« odkrila največje nahajališče urana na svetu.

Nizke obrestne mere so odraz stabilnega, visoke pa odraz nestabilnega gospodarstva. Navajamo nekaj držav in sedaj veljavne obrestne mere:

Belgija	4	0/0
Francija	5,75	0/0
ZR Nemčija	3	0/0
Italija	4	0/0
Nizozemska	4	0/0
Španija	5	0/0
Švedska	5	0/0
Švica	3,75	0/0
Anglija	6	0/0
Argentina	22 do 24	0/0
Brazilijska	12 do 24	0/0
USA	4,5	0/0

Najvarnejše jedrske centrale na svetu bo imela ZRN, je izjavil njihov minister za znanost. V te namene so že porabili 187 milijonov mark. Torej zaščita okolja jim je najvažnejša.

Evropski dokumentacijski center za metalurgijo je bil ustanovljen v Brüsslu. V centru so znane znanstveno tehnične dokumentacije z naslednjih področij:

1. Fizika metalov
2. Kristalna struktura
3. Napake v mreži
4. Fina struktura
5. Diagrami ravnotežij
6. Fazni prehodi
7. Fizikalne lastnosti
8. Mehanske lastnosti
9. Preizkusi, meritve, kontrola
10. Tehnika peči, uporaba goriv
11. Priprava rud
12. Proizvodnja surovega železa
13. Proizvodnja jekel
14. Pridobivanje in oplemenitenje
15. Kemična analiza

16. Termična obdelava

17. Oblikovanje brez odreza

18. Površinska obdelava, prevleke

18. Oblikovanje z odrezom

19. Površinska obdelava prevleke

20. Varjenje, lotanje

21. Korozija metalov in strojev

22. Korozijska zaščita

23. Uporaba metalov

24. Gospodarski in socialni aspekti fužinarstva

25. Vede o transportu in skladiščenju

26. Metalurške tovarniške naprave

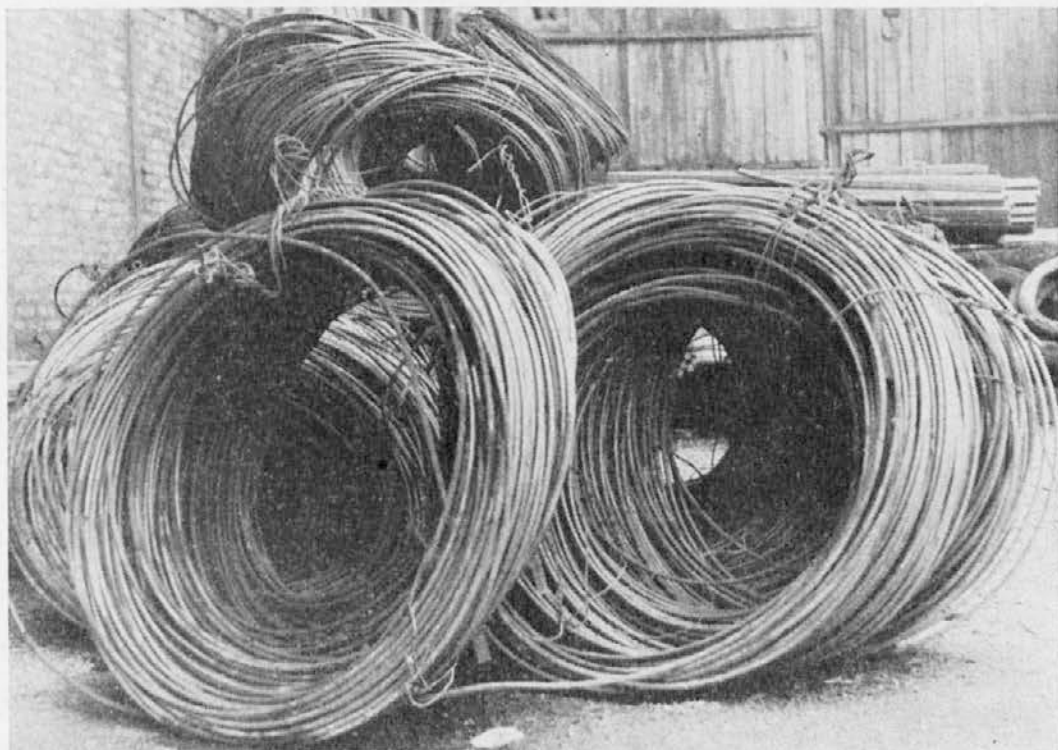
Za naše strokovne sodelavce je to zanimiva zadeva!

Metalurško valjčne ležaje, ki imajo premer 5 m, je izdelalo nemško podjetje Hoech — Rothe Erda — Schmiedag A. G. En ležaj tehta 5,2 t.

Atlas COPCO, eden največjih proizvajalcev pnevmno strojev na svetu je v zadnjih 20 letih razvil 800 različnih produktov od ročnih kladiv na stisnjen zrak do avtomatičnih ogromnih tunelskih vrtnih naprav.

Ladjo za 1 milijon ton nosilnosti konstruirajo Japonci. Dolga bo 480 m, široka 87 m in visoka 44 m.

Avtomobili na vodik namesto na bencin bodo še 1977. leta prišli na trg v USA, je

Kolobarji

Veličina

Zenica bo vložila 6 milijard din (600 milijard S din) v izgradnjo nove jeklarne, tako da bo proizvodnja od sedanjih milijon ton dvignila na 2,3 milijona ton jekla v letu 1974.

Povečana zračna flota. JAT je kupil v ZDA 6 letal tipa DC 9.

Delegatski sistem, ki bo vpeljan v naše politično življenje, ne bo še definitivno razrešil odnosa med državo in samoupravljanjem, sigurno v celoti pa bo oplemenitil naš sistem, je dejal predsednik zveznega odbora SZ tov. Mijatovič.

Sovjetski plin za Nemce. Ruhrgas je sklenil pogodbo, po kateri bo do konca tega desetletja kupoval letno 7 milijard kubičnih metrov plina. Cevovod bo potekal prek ČSSR in Bavarske v Porurje.

Nov paket ukrepov proti nelikvidnosti. Zvezna skupščina pripravlja nov paket ukrepov, ki naj bi zmanjšali nelikvidnost v naši državi.

V prvem polletju 1972 so vse jugoslovanske železarne proizvedle 1,047.786 ton finalnih proizvodov ali 4,2% več kot lansko leto v istem obdobju.

Hidroelektrarna Mao Ce Tung iz Albanije dobavlja po daljnovodu, ki povezuje albansko centralo s Titogradom, električno energijo Jugoslaviji.

Žito iz ZDA in SSSR. Sklenili so do sedaj največji izvozni posel za dobavo žita v naslednjih treh letih v vrednosti 750 milijonov dolarjev (po naše 1,275.000.000.000 S din).

Kitajci se modernizirajo. Po najnovejših vesteh bodo Kitajci kupili dve nadzvočni potniški super letali tipa CONCORDE.

V Jugoslaviji je sedaj že 400 računalniških naprav. Največ jih je sistem IBM (185), sledijo pa KIVAC (40) in Honeywell — Bull.

Nova valjarna v Štorah je bila dana v obratovanje 20. julija 1972. Dograditi pa morajo še elektrojeklarno z »concast« litjem.

Največje apnenice na Balkanu je zgradila železarna Zenica v Doboju. Dnevno porabijo 1300 ton apnenca in pokurijo 64 ton plina butan propan.

Jugoslavija bo letos zgradila 28 ladij za izvoz v vrednosti 215 milijonov dolarjev.

Braziliya je letos naredila pogodbe za izvoz rude v vrednosti 650 milijonov dolarjev.

20 vodilnih industrijskih držav v svetu bo letos naredilo skupni bruto proizvod v vrednosti 2.600 milijard dolarjev.

Grupa 17 velikih učenjakov sveta je na podlagi kompjuterskih računov napisala knjigo »Meje rasti«, kjer zaključno ugotavljajo, da bo okoli leta 2100 nastala velika kriza, če bo svet napredoval s takšnim tempom kot do sedaj, ker se bodo porabili v večini najvažnejši naravni viri. Da ne bi do tega prišlo, vidijo le en izhod: »Ekonomska rast in rast populacije se mora ustaviti nekje med 1975. in 1990. letom, s tem da se ustavljajo investicije, novo pa gradi samo to in v toliki meri, kot se je fizično izrabilo.«

Devizni priliv v Jugoslavijo je znašal v letošnjem prvem polletju od zdomec v tujskega prometa 630 milijonov dolarjev. V tej vsoti je všteti 401 milijon dolarjev, ki so jih v Jugoslavijo prinesli naši zdomeci!

Energetski problemi v ZDA. Potreba po energiji se bo pri njih do leta 1985 podvojila. Čeprav bodo do takrat zgradili 280 atomskih elektrarn, bodo povečali še pre-

mogovnike in potrebovali novih 50.000 rudarjev.

Olimpijske igre od osnivanja do danes so bile in bodo:

1896 — Atene
1900 — Pariz
1904 — St. Louis
1906 — Atene
1908 — London
1912 — Stockholm
1920 — Antwerpen
1924 — Pariz
1932 — Los Angeles
1936 — Berlin
1948 — London
1952 — Helsinki
1956 — Melbourne
1960 — Rim
1964 — Tokio
1968 — Meksiko City
1972 — München
1976 — Montreal
1980 — ??

Letna proizvodnja osebnih avtomobilov doma in v Evropi:

ZR Nemčija	3,527.864
Francija	2,458.038
Italija	1,719.715
Anglija	1,640.996
Španija	450.426
Švedska	278.971
ČSSR	142.500
DDR	120.915
Crvena zastava	74.082
UNIS	14.446
IMV	8.968
Tomos	8.143
Litostroj	6.302
Tem številkam ni treba komentarja.	
F. B.	

KULTURNA KRONIKA

SLIKARSKA KOLONIJA RAVNE 72

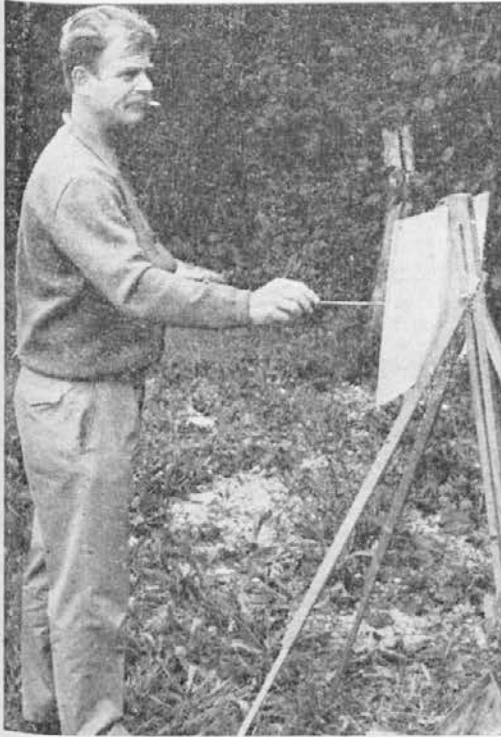
Osrednji avgustovski kulturni dogodek je bila slikarska kolonija, ki jo je naša železarna priredila že tretjič po vrsti in vse kaže, da bo zares postala tradicionalna. Letos so prišli k nam naslednji slikarji: Nikolaj Omersa, profesor na akademiji likovnih umetnosti v Ljubljani, Rajko Slapernik, akademski slikar, znani restavrador gradu Štatenberg v Haložah, prav tako iz Ljubljane, Jaka Torkar, akademski slikar, svobodni umetnik, z Jesenic, Janez Šibila, akademski slikar iz Maribora, ki je nekaj let poučeval na ravenski gimnaziji in na Ravnah tudi že razstavljal, Alojz Zavolovšek, akademski slikar iz Velenja, Karel Pečko, akademski slikar in direktor umetnostnega paviljona v Slovenjem Gradcu, ter domačin Darinko Plevnik. Od tega, ali bosta našla kaj prostega časa, je odvisno, ali se bosta razstave slikarske kolonije 27. novembra letos udeležila tudi Božidar Jakac in Lojze Perko ali ne. Ne glede na to pa, ali bo sodelovalo na razstavi sedem, osem ali devet slikarjev, lahko rečemo, da je delo kolonije tudi v sedanjem obsegu zaključena in zelo kvalitetna celota.

Čeprav seveda ne vemo, kaj od tega, kar so slikarji pri nas ustvarili, bodo pokazali na razstavi, kaj bodo iz skic in študij še obdelali vsak v svojem ateljeju ter

bomo o razstavi seveda še posebej pisali, je po desetih dneh stalnega stika z umetniki vendarle razvidno, kaj je koga pose-

Prof. Nikolaj Omersa

Jaka Torkar

bej pritegnilo in na kak način je kdo motive obdeloval.

Prva značilnost letošnje kolonije je ta, da je dala precej več del iz narave kot iz železarne, čeprav so slikarji delali tudi v tovarni in bo nekaj teh del gotovo razstavljenih. »Teren« je obsegal spodnjo Mežiško dolino začevši v Selah, pa prek Kotelj, Raven, Suhega vrha, Strojne, Šentanela do Poljane, torej motivno izredno pester svet.

Druga značilnost je ta, da nobeden od letošnjih članov kolonije ne slika abstraktno in je v razponu najrazličnejših osebnih stilov pričakovati na razstavi zelo moderno pojmovan realizem, ki sicer nikjer niti malo ne koketira s poprečnim okusom, ki pa je zato vsakomur razumljiv in dostopen. Tako bi sicer lahko naštevali še naprej, vendar naj omenimo vsaj še to, da je letošnja kolonija prinesla tudi nekaj dragocenih idej, ki jih velja upoštevati v prihodnje.

Predvsem gre za ideji profesorja Omerse, naj bi povabili v prihodnjo kolonijo tudi slikarja — strokovnjaka za zidno slikarstvo, ki bi poslikal katera od naših obnovljenih znamenj — »križev«, ki so zdaj sicer zaščitena, ker predstavljajo umetnostno zgodovinske spomenike, žal pa zvečine poslikana tako kičasto in amatersko, da je strah. Če pa se bomo kdaj v prihodnje odločili za izdajo stenskega koledarja z reprodukcijami najboljših slik iz kolonije, naj bi izbrali tak format, da bi nato iste klišeje uporabili še za natis barvnih razglednic. To bi bil nedvomno korak naprej od današnjih, kvalitetno zelo različnih razglednic naših krajev, ki jih lahko kupimo v kioskih po dolini.

Da smo pri organizaciji kolonije dobili nekaj izkušenj več, je razumljivo. Kot pozitivno so slikarji ocenili v naši koloniji to, da ne vabimo več kot do deset ljudi, saj je tako zagotovljena večja družabnost, lažje kontaktiranje in tovarštvo med slikarji, kot če bi jih vabili npr. 15 ali 20. (Piranski ex tempore je menda letos povabil kar 70 slikarjev!) Manjšemu številu tudi lažje

nudimo ugodnost prevozov po terenu, ki jih ni tako malo, če upoštevamo, da slikarji nikoli ne obdelujejo istega motiva, vsi nimajo lastnih avtomobilov, pa še tisti, ki jih imajo, ne rinejo radi po vsakem kolovozu do motivov. Da se pa danes peš ne pride več daleč, velja še posebej za slikarje, natorvorene s stojali, platni, stolčki in vsem, kar pač še spada k njihovemu poklicu.

Naših slabosti sicer ni veliko, tudi niso takšne, da bi ogrožale kolonijo, vseeno pa si jih velja ogledati. Predvsem bi kazalo pridobiti k sodelovanju več domačinov — prijateljev likovne umetnosti. Zdaj namreč vse preveč kaže, kot bi bila slikarska kolonija zasebna stvar dveh, treh ljudi, čeprav v resnici ni tako. V mislih imamo predvsem družabni del — stik slikarjev z ljudmi, prireditve kakšnega razgovora o sodobnem slikarstvu v širšem krogu itn. Enega in istega obraza, če je skoraj od jutra do večera z njimi, se vsaj proti koncu že vsi po malem naveličajo.

Tudi za propagando kolonije bi kazalo poskrbeti nekoliko bolje. Res je sicer, da so poleti tudi novinarji na dopustu in časniki radi pošiljajo na teren praktikante, vendar včasih tudi kak začetnik napiše spodobno reportažo. Tako ostajamo Ravenčani pri svoji tradicionalni »nekomunikativnosti« navzven in svet malo zve o tako kvalitetni prireditvi, kot je naša kolonija. Razmisliti kaže o tem, ali ne bi morda v času kolonije nudili gostoljubje tudi kar kakšnemu umetnostnemu kritiku (npr. Marjan Tršar, Mesesnel, Basin), saj dokler se kdo od rednih poročevalcev o umetnostnih dogodkih v Sloveniji in zunaj nje ne bo osebnost seznanil z Ravnami, bo vsako pisanje o likovnem življenju Koroške ostalo na nivoju priložnostnega in laičnega.

Bodi torej za prvo informacijo dovolj, saj se bomo k letošnji koloniji vrnili vsaj še dvakrat: z razmišljanjem o slikarjih in njihovem delu v zadnji letošnji številki Koroškega fužinarja, ki izide tik pred otvoritvijo razstave, ter v 12. št. Informativnega fužinarja v Kulturni kroniki.

BOŠTJAN RAZSTAVLJAL V ČRNI

V okviru letošnjega turističnega tedna v Črni je razstavljal ravenski slikar Franc Boštjan okoli 20 del — pastelov in risb — nastalih v zadnjem času. Priložnost seveda ni bila primerna za obsežnejši in bolj študiozen prikaz del iz zadnjega časa, tudi je še preblizu slovenjegrajska razstava, da bi bilo mogoče ugotavljati bistveno nove poteze v slikarjem delu in bo treba počakati vsaj do njegove naslednje večje samostojne razstave. Simpatično je pa, da je organizator Boštjana povabil, in simpatično je, da se je Boštjan vabilu odzval.

n. r.

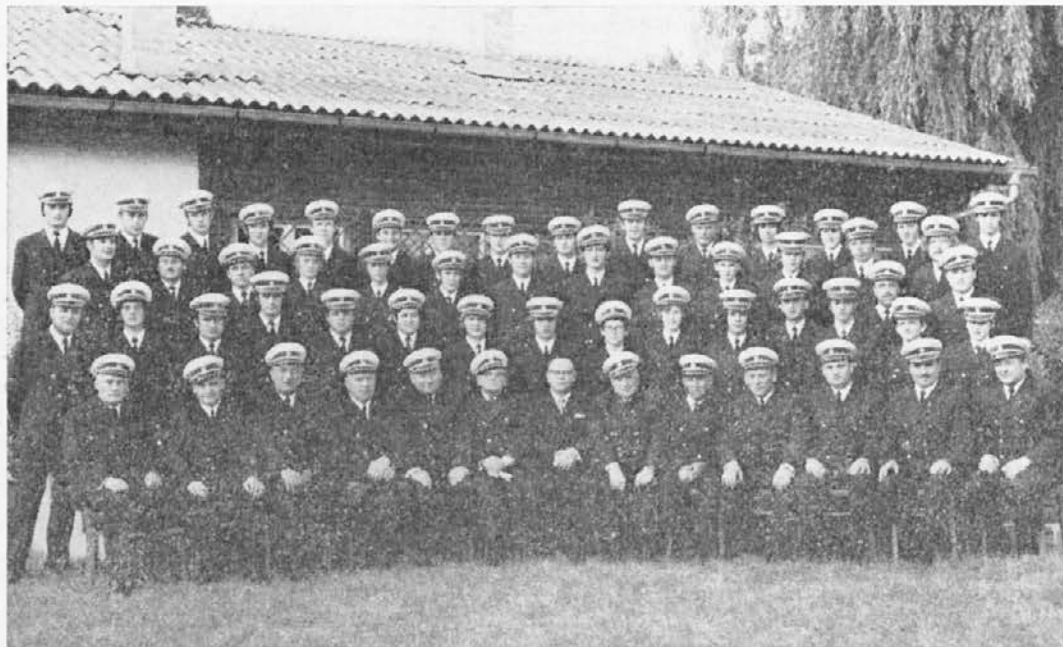
JUNIJSKI GLASBENI DOGODKI

Srečanje vrtcev naše občine, srečanje pihalnih orkestrrov z mednarodno udeležbo, pa še 70. obletnico našega pihalnega orkestra, vse to kaže na bogato glasbeno dogajanje letošnjega junija. Ne samo po številu nastopajočih, tudi kvaliteta ima tu svoje mesto, saj raste iz leta v leto. Ponekod hitreje, tu in tam malce počasneje in znova lahko ugotavljamo, da je glasba pri nas doma, pa naj bo vokalna ali instrumentalna. Vse je lepo in prav, le javnosti včasih ne znamo dovolj dobro obveščati, kar je včasih še presneto narobe. Tudi druge veje naše kulture uspešno delujejo, vendar je o tem pisanega zelo malo ali pa skoraj nič, kot da bi bili za pisanje brez posluha.

Srečanje pevskih zborov vrtcev naše občine ima že zelo lepo tradicijo. Tudi letos smo imeli priložnost poslušati najmlajše pevce iz Raven, Prevalj, Mežice in Črne-Zerjava. Cicibani iz vseh vrtcev so peli 3. junija v Črni in Mežici, 4. junija pa na Prevaljah in Ravnah. Kljub temu da je tako zgoščeno število nastopov za otroke precej naporno, je srečanje zelo lepo uspelo. Težko bi bilo določiti kakršen koli vrstni red po kvaliteti, pa tudi prav ne bi bilo, da koga postavimo na zadnje mesto. Pri vseh zborih je bilo opaziti ne-

Slikar Rajko Slapernik

Godbeniki ob 70. obletnici. Sedijo od leve: Jože Lesjak, Vili Naveršnik, Franc I. Krautberger, Mirko Vajs, Franc Mravljak, Joško Herman — dirigent, Maks Viternik — častni predsednik, Pavel Arnold — predsednik, Franc Božank, Peter Šteharik I., Rudi Blatnik, Stanko Ravnjak, Bogomir Arcet. Stojijo 1. vrsta: Leopold Močnik, Drago Mezner, Franc Krautberger II., Stanko Arnold, Hinko Satler, Edo Kričej, Srečko Hudrap, Dani Satler, Anka Borovnik, Danica Pušnik, Jože Kovačec, Marko Hudrap, Dušan Brankovič, Marjan Maher, Srečko Feguš, Ivan Gradišek, Janko Miklavc. Stojijo 2. vrsta: Janez Plohl, Srečko Smolar, Avgust Plešej, Franc Rečnik, Franjo Kep, Jože Grabner, Franc Čegovnik, Jakob Kobovec, Slavko Haneman, Rajko Kočet, Stanko Klanjšek, Janko Čekon, Alojz Gradišek. Zadnja vrsta: Jože Rus, Mirko Glavar, Drago Gostenčnik, Marjan Golob, Avgust Pogorevčnik, Alojz Lipovnik, Ivan Korošec, Anton Oder, Peter Šteharik II., Anton Lačen, Vili Kuštrin, Miha Jazbec, Beno Kotnik, Boško Pšeničnik, Silvo Kores

kaj izrazito dobrih lastnosti, predvsem pa korajžo in veliko pevsko vnemo. Vživetiti se je bilo treba v ta »Cicibanov svet« in ga poskušati doživljati tako, kot ga je doživljal otrok. Iskrecih se oči in z vsemi močmi je pel, da bi svojo pesem lahko pokazal staršem in prijateljem v dvorani. Navdušeno je oživljal pesmice o mucah, medvedkih in psih, pač o vsem, kar sodi v njegov bujni svet vsemogočne fantazije. Titu je zapel za rojstni dan in mu želel na mnoga leta tako pristrčno, kot to zmore le otrok.

Zelo malo je takšnih, ki jih otroška pesem ne prevzame, saj smo bili nekoč sami otroci. Nismo sicer nastopali takole na odru, smo pa zato prepevali na paši, ob igri in včasih v šoli. Danes je otrokom lepše, kot je bilo nam. Prav je tako, in to si tudi želimo.

Tako torej vzgajamo mladi rod pevcev. Vcepljamo mu ljubezen do petja in rodne pesmi — do vsega lepega. V mladi duši pesem ostane, se z njo vred razvija do konca življenja in v njej ne bo prostora za sovraštvo. Malokje poznajo takšna srečanja, kajti tudi to je kultura, ki je vredna, da jo z velikimi črkami opišemo v kakšnem časopisu. Vendar za to po navadi ni prostora. »Bo, je, je bilo«, in v štirih vrstah je zadeva odpravljena. Kar tako na hitro, češ so pač otroci. Večno ne bodo otroci, ker se tudi mi nismo rodili odrasli, a to preradi pozabljamo.

Naši izobraževalni skupnosti za moralno in materialno pomoč, vsem vzgojiteljicam, stričku Janezu Kuharju in instrumentalnemu kvintetu naše glasbene šole najlepša hvala za to, da je prireditev tako lepo uspela in pustila v naših najmlajših močan vtis, ki ne bo tako kmalu zbledel.

Ni kar tako, če ugotovimo, da je nekaj staro sedemdeset let. Kaj vse se lahko zgo-

di v takšnem obdobju! So vzponi in padci, so vojne in še druge tragedije, in dobro prekaljen je tisti, ki vse to preživi. Veliko viher in viharjev je preživel naš pihalni orkester do te častitljive starosti. Padal je in se pobiral, umiral in se na novo rodil le zato, da bi lahko zrastle do neslutnih razsežnosti in vedno mlajši govedal. Sedemdeseto obletnico je praznoval s poprečno starostjo članov okoli šestindvajset let in se oblekel v novi gvant. Takšen se je spomnil vseh tistih, ki so odšli po različnih življenjskih poteh, tudi takšnih, ki ne poznajo povratka. Vsi po vrsti so gradili to zgradbo, ki jo vidimo danes, nato pa tiho odšli in v duhu ostali zvesti svoji sredini. Ni bilo poslovnih banketov. Bile so le solze in grenek nasmeš za srečo in uspeh, za rast in za spomin na toliko let, darovanih muziki. To je ljubezen, ki ostane, dokler je človek zmožen občutkov. To je nesebična zvestoba, kakršnih je malo. Bili so stiski rok in iskreni pogledi v oči ob slovesu. Beseda »hvala« je pomenila več, kot je zazvenela in žalna koračnica je bila še bolj žalostna. Prihajajo novi. V njih je duh onih, ki so odšli, spomin nanje pa daje moč za delo naprej, kajti to smo jim dolžni in nekoč bodo drugi dolžni nam. Dolg je mora, bre-me in vzpodbuda.

10. junija zvečer je bil v našem kulturnem hramu slavnostni koncert. Petim učencem glasbene šole je bil takrat to prvi nastop. Želeli smo, da bi jim bil uspešen in v lepem spominu. Da bi jim vzbudili željo dajati kraju muzikalne dobrine čim dlje in čim bolj uspešno, da bi nekoč oni in še drugi nosilci tistega, kar je bilo ustvarjenega v tej dolgi dobi. Lepo so se vključili, saj zaradi njih umetniška raven ni nazadovala, ampak kvečjemu napredovala.

Koncert je lepo uspel, saj so bile na sporedu skladbe, s katerimi je orkester požel največ uspehov doma in v zamejstvu, pa tudi takšne, ki sodijo v najvišjo težavnostno stopnjo. Tako je bila prikazana rast in kvaliteta delovanja predvsem v povojnem obdobju, ko je orkester pod vodstvom Jožka Hermana stopil na novo in dolgo pot začrtanim ciljem naproti. Res je bila težka pot do te obletnice, ki smo se je bali in veselili, še težja pa bo pot naprej, celo mnogo težja...

V nedeljo, 11. junija, je bilo srečanje pihalnih orkestrrov, ki ga je organizirala OZKPO Ravne na Koroškem. Ravenčanom so prišli voščiti in igrat godbeniki iz Mežice, Prevalj in Kapfenberga (Böhler). Tako smo praznovali v še širšem krogu in ugotovili, da kar tri godbe v naši občini pomenijo bodočnost in jamstvo, da ta zvrst glasbenega amaterizma pri nas ne bo izumrla. To srečanje je bilo četrto po vrsti in prvič z gostom iz zamejstva. V Avstriji so godbe bolj cenjene kot pri nas, in je bilo zato tem bolj zanimivo ugotavljati umetniško raven böhlerjevcev, ki so isti dan popoldne koncertirali še na Rimskem vrelcu.

Pokazali so solidno igranje »železnega« repertoarja njihovih godb, katerega levji delež nosijo koračnice. Te so jim v krvi in jih zelo dobro izvajajo, prav tako tudi dela njihovega ljubljence in kralja koncertnih valčkov — Straussa. Izvajane skladbe torej niso bile preveč zahtevne, bile so pa prijetne za poslušanje in razvedrilo, kar je pa tudi cilj promenadnih koncertov.

Slavje je bilo tako končano, ni pa še bilo konec naših obveznosti. V petek smo igrali na trgu pred Lečnikom, v soboto pa že zgodaj odšli proti morju, kjer sta nas čakala še dva nastopa v okviru »koncerta zmagovalcev III. tekmovanja pihalnih orkestrrov Slovenije«. Naš večerni koncert v Ankaranu je bil dobro obiskan, z dopoldanskimi koncerti pa ni kaj prida. Ob tem času so ljudje večinoma na plaži, in tako smo v Izoli igrali nekaj poslušalcem, ki so slučajno šli mimo in prisluhnili. Upajmo, da bodo organizatorji prišli do tega, da bodo dopoldanske nastope ukinili, ker niso nič drugega kot mučenje godbenikov. Le kdo bo v največji vročini stal na soncu in poslušal, ko pa se je stotine kilometrov pripeljal zato, da se bo osvežil v morski vodi, ko je sonce najvišje. Zvečer je drugače. Takrat je poslušalcev zelo veliko, da je pravi užitek igrati.

Toliko ob robu glasbenih dogodkov v mesecu juniju, ko je bilo veliko storjenega in pokazanega. Brez števila vaj in ur je bilo žrtvovanih iz dneva v dan in pravo olajšanje je, ker je vse to mimo. Treba se je oddahniti, ker tudi lepote utrujajo. Nabrati je treba moči za začetek nove sezone. Kakšna bo, bomo videli. Želimo, da bi bila vsaj takšna, kot je bila ta, ki je za nami. Starejši muzikanti bolni in trudni odhajajo in vse manj je stebrov, ki so držali to zgradbo toliko let. Samo poslušali bodo še in nam želeli srečo, ki so jo sami doživljali v muziki in ob njej. Eni prihajajo, drugi odhajajo. Takšno je življenje, iz starega se rodi in uči novo, z njim se tudi staplja.

Ivan Gradišek

ŠPORTNE VESTI

TUDI MI IMAMO SVOJO PROGO ZA TRIM

V nedeljo, 20. avgusta, je bila pri nas skromna slovesnost, saj je bila izročena namenu proga za TRIM pri Rimskem vrelcu. Skromna predvsem zato, ker je tudi ta dan nagajalo vreme in so se zato

Pri kozolcu je start

otvoritve udeležili le najbolj korajžni. Imeli pa smo v gosteh podpredsednika Zveze za telesno kulturo Slovenije tov. Lenarčiča iz Ljubljane in predstavnika JLA iz Dravograda, poročnika Mileta Vuksanovića. Vreme je bilo res tako slabo, da niti zameriti ne moremo tistim, ki jih ni bilo, drugače pa bi bilo zelo žalostno zapisati, da ob »oblasti«, sindikatov, delavskega samoupravljanja in direktorjev ni bilo pri otvoritvi nobenega poleg.

Prva proga za TRIM pri nas na Koroškem je delo redkih entuziastov pri občinski zvezi za telesno kulturo (nikakor ni prav, da sploh niso sodelovali tisti, ki jim je v delovnih kolektivih tudi poverjena skrb za rekreacijsko dejavnost njihovih sodelavcev), ki so res z vso vnemo in veliko požrtvovalnosti delali, da bi tudi v naši občini čimprej dobili to progo.

Že pri izbiri terena, kjer smo v prvi vrsti morali upoštevati dejstvo, da ljudje iščejo in izkoristijo vsak prosti čas in vsako priložnost, da pridejo v naravo, ni bilo lahko. Na koncu je le »prevagal« Rimski vrelc in njegova bližina, predvsem iz naslednjih vzrokov:

1. čisto ozračje
2. lep in hiter dostop (asfaltirana cesta do starta, lokalne avtobusne zveze itd.)
3. že poznan letoviščarski in izletniški kraj.

Pri trasiranju proge ni bilo večjih težav, saj so tako Kmetijska zadruga Prevalje, hotuljski župnik in kmet Matevž privolili, da lahko progo speljemo po njihovem gozdu, le zakoličenje posameznih postaj in izbira gozdnih poti v kombinaciji z zahte-

vami in terenom je bila bolj zamudna, dokler ni prišlo do prave dolžine proge in posamezne razdelitve posameznih postaj. Gozdni obrat Ravne je odstopil potreben les, ovire pa so izdelali pri Gradisu, kjer so dobili tudi potreben beton in še strokovnjaka za postavitve in sestavo ovir, jeklene palice in kroge ter kozolec pa je prispevala naša železarna.

Že pri načrtovanju proge za TRIM je bila dana ideja, da progo naredimo z udarniškim delom. In res smo jo. Sicer ne v celoti, saj smo izkope za ovire, grobo čiščenje trase, napisne table, nekaj materiala in druge manjše usluge morali plačati, vse ostalo pa smo naredili zastonj. Sicer to ni bila tako velika in množična akcija, kot so bile take udarniške akcije nekdanj. Kljub temu da smo veliko funkcionarjev pravočasno obvestili o udarniškem delu, je bil odziv pravzaprav zelo slab, saj se nas je zbralo na prvi akciji samo 6 »civilistov« in na srečo 19 pripadnikov JLA iz Dravograda. Vojakom gre pravzaprav največja zasluga, da so bila vsa težka (betonska) dela hitro opravljena. Zadnji teden pred otvoritvijo nam je začel nagajati še dež, in če ne bi bilo vojakov, ki so betonirali tudi v najhujšem nalivu, proge za TRIM ne bi mogli dokončati do 20. avgusta 1972.

Ta kratki opis izgradnje naše prve proge za TRIM na Koroškem naj bo obenem skromna zahvala vsem naštetim kolektivom in posameznikom ter JLA, ki so v veliki meri omogočili, da progo sploh imamo. Seveda pa se moramo zahvaliti tudi tistim redkim navdušencem, ki so z delom izpričali navdušenje nad progo. To so ing. Kotnik, ing. Uranc, prof. Lodrant, Vehovar, Rihtar, Fanel in predvsem ing. Kostanjevec, ki je brez dvoma za progo TRIM naredil največ.

Proga za TRIM je dolga 2000 m in ima 22 postaj ter je speljana po mehkih gozdnih poteh. Start označuje koroški kozolec levo od avtobusne postaje Rimski vrelc. Na kozolcu so napisne table, ki v kratkih besedah dajo najbolj potrebne smernice in opis proge ter tudi povedo, kdo je to progo zgradil in kdo je pri gradnji pomagal. Vsa proga je zelo dobro markirana z zeleno črko »T« na belem polju, poleg tega pa so še smerokazi z vžganim TRIMČKOM, tako da se na progi res ne morete izgubiti. Na vsaki postaji je napisna tabla, ki vam v sliki in besedi pove, kakšno aktivnost morate narediti in kolikokrat morate to aktivnost ponoviti. Pri tem gre takoj poudariti, da to ni noben zakon in da lahko naredite pač toliko aktivnosti, kolikor jih zmorete, saj lahko progo navsezadnje samo prehodite, če pa boste kondicijsko že bolj utrjeni, pa lahko na progi tudi tečete. Skratka, odvisno je predvsem od vas, na kakšen način in v kakšnem času boste progo prehodili oz. pretekli. Mogoče še to, da je proga res zelo raznovrstna in speljana po valovitem, mehkem terenu, ki se odpira tu in tam v majhne jase, gre mimo debelih smrek in skozi gosto grmičevje ter je po oceni poznavalcev ena izmed najlepših prog v Sloveniji.

Proga za TRIM je namenjena vsem, torej tudi vam. Ima to prednost, da vas nihče ne kontrolira in da lahko greste na progo, kadar hočete s prijateljem, znanecem, z gostom ali z vašo družino ali pa kar sami, kakor vas je pač volja. Važno je le, da na progo pridete, da jo vsaj enkrat prehodite in se spoprimate z ovirami, ki so zelo raznolike in vam krepijo prav vse mišice vašega telesa. Prepričani smo, da ne bo potrebno pri vseh tistih, ki so že bili na progi, delati propagande, saj se bodo rade volje še in še vračali, prav pa je, da vsi delamo propagando med tistimi, ki na progi še niso bili in da dosežemo predvsem to, da jo bo vsak od nas vsaj enkrat preizkusil.

Tu pričakujemo veliko aktivnost sindikalnih organizacij in seveda predvsem komisij za rekreacijo in rekreatorjev v delovnih kolektivih, saj bi bilo zelo prav, če bi začeli z množičnimi izleti na progo za TRIM.

Prve dni po otvoritvi je bila proga zelo obiskana. Želimo samo, da bo tako tudi ostalo. In še nekaj. Ta proga je naša, zato jo tudi čuvajmo!
-ate-

FUŽINARJEVI PIONIRJI USPEŠNI NA MEDNARODNEM PLOVALNEM MITINGU V ITALIJI

V Genovi je bilo 29. in 30. julija 1972 četrto mednarodno tradicionalno tekmovanje MEMORIAL MORENA za mlajše pionirje. Prireja ga vsako leto društvo Sportiva Sturla iz Genove na prelepem kompleksu letnih in zimskih bazenov.

Tekmovanja se je udeležilo 13 inozemskih klubov iz Francije (5), Zap. Nemčije (3), Vzh. Nemčije (2), Portugalske (1), Švice (1) in Jugoslavije (1). Poleg teh pa še 89 italijanskih klubov. Ob odlični organizaciji z elektronskim merjenjem časov na tisočinke sekunde in z »voznim redom«, po katerem so se starti vrstili v razmakih po 3—6 minut glede na dolžino proge, je bilo skupno 342 startov, v katerih se je zvrstilo več kot 2500 tekmovalcev. Ob takem obsegu tekmovanja je razumljivo, da

Za mlado in staro

Maja Rodič, zmagovalka in rekorderka na 50 m prsno

je kljub precizni in hitri izvedbi tekmovanja trajalo dva dni od ranega jutra do poznega večera.

FUŽINAR se je tega tekmovanja na povabilo prireditelja udeležil s štirimi plavalci, ki so tekmovali v 11 disciplinah. V glavnem so vsi svoje čase izboljšali, razen nekaj spodrseljajev, ki pa se na takih tekmovanjih večkrat dogajajo in splavajo upi po vodi prav tam, kjer so možnosti najboljše.

Na tekmovanju je dosegla izreden uspeh Maja Rodič (63), ki je poleg drugih dobrih uvrstitev na 50 m prsno prepričljivo zmagala z odličnim časom 44,74 sek in osvojila pokal memorial Morena 72. S tem časom je izboljšala svoj republiški rekord (46,5), obenem pa dosegla nov rekord tekmovanja za memorial Morena (prej 46,1). Nov republiški rekord za mlajše pionirje B je na tem tekmovanju dosegel tudi Tomaž Rodič (62) na 50 m delfin s časom 41,72 sekunde. Fužinarjevi pionirji so se tudi sicer dobro odrezali. V izredno ostri konkurenci, kjer je nastopalo po 80 do 100 zelo izenačenih tekmovalcev istega letnika starosti, so dosegli še več uvrstitev med prvih 15, vsi pa so se plasirali med prvih 40, kar je v celoti lep uspeh, ker so bile za udeležbo predpisane razmeroma stroge limite.

Dosegli so naslednje rezultate:

Rodič Maja (63)	
50 m kravl	39,74
50 m delfin	45,86
50 m hrbtno	48,36
50 m prsno	44,74 — rek.
Rodič Tomaž (62)	
50 m prsno	46,35
50 m delfin	41,72 — rek.
Pečovnik Jožica (60)	
100 m delfin	1:28,81
100 m prsno	1:41,10
200 m mešano	3:12,32
Pšeničnik Zora (60)	
100 m kravl	1:18,98
100 m hrbtno	1:29,23

Športne delavce in plavalce bo gotovo zanimalo nekaj podatkov, ki kažejo mednarodni nivo pionirskega plavanja, zato navajamo čase zmagovalcev tega tekmovanja za posamezne discipline po starostnih kategorijah:

Moški

50 m kravl (62)	32,4
50 m hrbtno (62)	36,6
50 m delfin (62)	34,7
50 m prsno (62)	41,7
100 m kravl (61)	1:08,0

(60)	1:06,7	50 m delfin (63)	38,6
(59)	1:01,5	50 m prsno (63)	44,7
100 m hrbtno (61)	1:18,3	100 m kravl (62)	1:16,1
(60)	1:13,4	(61)	1:10,3
(59)	1:11,2	(60)	1:08,0
100 m delfin (61)	1:17,2	100 m hrbtno (62)	1:25,7
(60)	1:10,7	(61)	1:19,6
(59)	1:07,9	(60)	1:18,8
100 m prsno (61)	1:28,4	100 m delfin (62)	1:26,4
(60)	1:28,2	(61)	1:18,0
(59)	1:16,1	(60)	1:18,8
200 m mešano (60)	2:43,0	100 m prsno (62)	1:35,8
(59)	2:30,7	(61)	1:30,4
		(60)	1:26,4
		200 m mešano (61)	2:55,9
		(60)	2:49,7
Ženske			
50 m kravl (63)	36,1		
50 m hrbtno (63)	42,5		

Hajnc

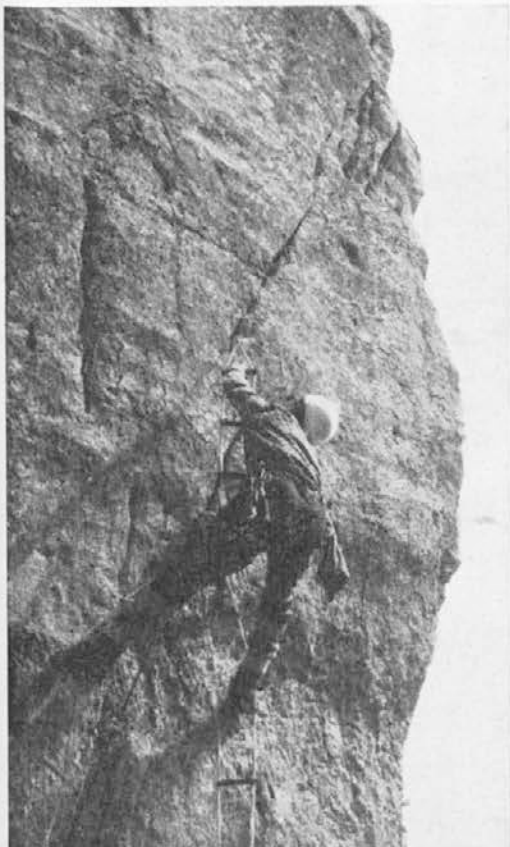
Uživanje pod goro

Deževnemu sobotnemu dnevu je sledilo megleno in oblačno nedeljsko jutro. Precej je še kapljalo od smrek, ko sem ubiral pot proti vrhu Uršlje gore. Jutranja svežina je kar dobro prijala in megleni duh je nosil veter, ki je pridno pihal sem nekje od vzhoda. Tu in tam so se oglasili ptički, drugače pa samota in mir. Veter se je igral z meglami in jih podil z enega konca na drugi. Tu in tam se je meglena zavesa raztrgala in pokazale so se naše fužinarske Ravne, odkoder se je valil gost rdeč dim. Zamislil sem se. Danes hočem v tej naravni samoti opazovati svet okrog Šmohorice.

Pri železnem križu stopim z vrha po travnati strmini proti velikemu žlebu na levi strani Šmohorice. Na obraščeni skali kot nekakšnem pomolu sem našel res primeren kraj. Majhna travnata polička služi številnim gamsom kot opazovalna točka, kar sem sklepal po velikem kupu odpadkov. Kraj mi je bil takoj zelo prikučen, saj tu že dolgo ni bilo človeškega obiskovalca. Na začetku poličke stoji macesen, ki je šele začel zeleneti in poganjati svoje življenjske niti. Tu sem se »razkomotil«, pregнал vsakdanje misli ter se zamislil v ostenje Šmohorice, katero sem imel pred seboj. Nehote mi pridejo v mi-

Kogovska frnača

Jurharjeva smer v Veliki Šmohorici (Uršlja gora)

sel spomini, kolikokrat smo tod pretegovali svoje ude in se vzpenjali po strmih stenah Šmohorice, kajti v njenem ostenju najdemo vse težavnostne stopnje alpinističnega udejstvovanja. Veter je nadalje preganjal nizke megle, katere so se zaletavale v sam vrh Uršlje gore in Šmohorice. Od časa do časa se je razjasnilo in posijalo je toplo sonce. Vrha pa se je krčevito držala megla, in sicer samo do sedla, ki loči Šmohorico od gore.

Na vrhu so se slišali glasovi planincev in padajoče kamenje je opozarjalo, da gredo nekateri proti sedlu. In res kmalu sem opazil na vrhu Šmohorice ljudi. Razgledovali so se in občudovali svet pod seboj. Z rokami so preizkušali svoje orientacijsko znanje: tam je Peca, tam Raduha, Prevalje, Ravne, Korica itd. Seveda je večkrat preteklo precej časa, da so ugotovili pravo ime gore ali kraja. Ob vsem tem neopaznem prisluškovanju mojih sosedov s Šmohorice sem opazil, da imam okrog sebe še več živih bitij. Po drči sta pridrsala dva mlada gamsa, se ustavila le nekaj metrov pod menoj in opazovala. Verjetno sta slutila, da je v bližini nekdo, ki jih opazuje. Oster gamsov žvižg pretrga tišino. Gledam in oprezam, odkod ta glas. Približno nad polovico stene Šmohorice vidim travnato poličko in za njo majhno votlino, iz katere je pravkar vstal močen gam. Kaže, da je precej dolgo počival, saj se je leno potegnil najprej nazaj, nato naprej, zmajal z glavo in se počasi spustil naravnost navzdol, ne meneč se za strmino.

Gledal in občudoval sem ga pri njegovem spustu, katerega je opravil v pravi alpinistični mojstrovini. Kmalu je bil pri svojih dveh prijateljih, ju malo ovohal in skupno so nadaljevali pot po strmem melišču. Na steni pod Šmohorico so se ustavili, še poslovilni žvižg in izginili so na drugo stran.

Tišino je pretrgalo glasno hreščanje dveh krogarjev, ki sta se kot za stavo zaletavala v planinsko borovje proti vrhu Šmohorice. Zopet zaznam glasove na sedlu med goro in Šmohorico. Skozi meglo nisem mogel razločiti postav. Končno opazim štiri bele glave, to so čelade na glavah mladih alpinistov, ki so imeli ravno ta dan tukaj svoje alpinistično šolo. Natančno sem slišal besede instruktorja: to je pravilna navezava, klini nam služijo, zabijamo jih na sledeč način, kladivo moramo držati tako, prvenstveno je varovanje in še mnogo in mnogo takih koristnih napotkov, potrebnih za alpiniste, kadar se spoprimejo s smerjo, ki jo hočejo obvladati. Za nekaj časa zopet vse utihne, le iz oddaljenosti se zaslišijo glasovi zabijanja klinov. Rezka povelja: potegni, pazi — ne kruši, vmes pa rožljanje karabincev pri vpenjanju.

Po stezi, po kateri so pred kratkim odšli gamsi, se pokažejo postave: visoki Karli izpod Pece, za njim bradati Berti in še trije mladi Ravenčani. Korajžno se vzpenjajo po prodišču navzgor. Gremo levo, pove Berti in že se zažene proti strmi polici in za njim ostali trije. Le Karli jo previdno ubira na desni strani strmega melišča. Gledam jih iz neposredne bližine, oči jim žarijo, roke in noge iščejo varnih prijemov. Kmalu Berti doseže polico, kjer se je pred kratkim pretegoval stari gam in čaka na druge.

Krik: HA, ha, ha to je uživanje... pretrga tišino in v tem tudi drugi trije dosežejo poličko. Nič počitka, kar naprej proti sedlu, katerega kaj kmalu dosežejo in izginejo v megli. Na vrhu Šmohorice je še skupina, vendar popolnoma tiha, le z rokami nekam kažejo.

Glasovi postajajo čedalje šibkejši, le tu in tam še noga udari ob kamen, ki se odkruši, zvali po strmini, udari v ostenje, zadoni in potem je zopet vse tiho. Le veter še nenehno nadaljuje svojo enolično pesem, odkriva in zopet zakriva megleno zaveso proti dolini.

Čas je že, da tudi sam pospravim svoje stvari, saj je minilo že skoraj celo nedeljsko dopoldne. Nehote me navdaja zadovoljstvo, da sem v samoti Šmohorice zopet našel mlade oboževalce, mlade ljudi, katerih volja je, da se vzpenjajo po njenih mikavnih stenah in to imenujejo: uživanje.

S to mislijo in zadovoljstvom nad edinstvenim uživanjem nedeljskega dopoldneva sem s steze stopil na pot pri Lužah.

Fr. Telcer

POLETNA POLITIČNA ŠOLA V LJUBLJANI

V nedeljo, 20. avgusta, se je v študentskem naselju v Ljubljani začela prva poletna politična šola. Udeležilo se je je okoli štiristo mladih ljudi iz vseh krajev Slovenije. Trajala je teden dni. Njen namen je bil, da bi mladi čim več izvedeli o delu v OK ZMS, v MO in v ZK.

Slušatelji šole so bili razdeljeni v osem skupin. Skupine so se razlikovale med seboj po temah, ki so jih obravnavale. Predavali so ugledni slovenski politiki, profesorji na fakultetah in novinarji. Najprej je bilo predavanje, potem pa se je razvila debata, katero so vodili mladi. Dajali so pripombe in vprašanja, predavatelj pa jim je skušal nanje odgovoriti. Posebno zanimive so bile prav te debate inlušatelji so se včasih skoraj preveč razgovorili, tako da je zmanjkalo časa in je bilo treba debato zaključiti, čeprav je bilo še kup vprašanj.

Šola je bila razdeljena v naslednje skupine: predsedniki OK ZMS, predstavniki OK ZMS, skupina SLO, idejno politično delo, informatorji, osnovne šole, srednje šole in politični sistem in volitve. Na dan je bilo okoli 10 ur predavanj. Kljub natrpanemu programu so obiskovalci vseeno redno sledili predavanjem.

Vzdušje v šoli je bilo prijetno. Vsi so bili med seboj prijatelji. Rodilo se je mnogo novih poznanstev. To se je pokazalo

Sožitje

GIBANJE ZAPOSLENIH

od 20. julija do 20. avgusta 1972

A. Sprejeti

Gostenčnik Anton VI. — PK, Uršič Marija — NSS, Kopmajer Lucija — KV, Kostanjevec Peter — PK, Fajmut Zdravko — KV, Roglič Vladimir — KV, Pačnik Jožef — KV, Vaserfal Jožef — KV, Mager Ferdinand II. — KV, Jovan Albin — PK, Srebot Ernest — KV, Jakob Marjan — KV, Svetina Olga — PK, Motnik Anton — KV, Geršak Rozalija — KV, Knapp Ljubo — KV, Krajnc Bojan — KV, Kokot Leopold — VK, Škratek Stanko — NK, Videtič Anton — PK, Weicksler Ferdo — PK, Ferjan Silva — KV, Butolen Angela — KV, Valtl Ivana — KV, Zdovc Štefan — PK, Gostenčnik Alberta — KV, Ivartnik Marija — KV, Pliberšek Majda — KV, Vačun Mirko — PK, Kramolc Stefanija — KV, Metulj Peter II. — PK, Pečnik Hinko — KV, Franc Danilo — NK, Gostenčnik Drago — KV, Jelen Leopold — KV, Gregor Vida — KV, Finžgar Roman — KV, Navotnik Franc — KV, Verbole Jožef — KV, Klemenc Miran — PK, Lahovnik Marija — KV, Freidl Stanislav — PK, Skobir Veronika — KV, Brložnik Jožef — KV, Sušel Rajko — SS, Jelen Beno — KV, Paradiž Maks II. — KV, Brezovnik Martin II. — KV, Prošt Marija — SS, Tomaž Marija — PK, Koroš Franc — KV, Mlačnik Danica — NSS, Ivartnik Ljudmila — SS, Brežnik Milan — NK, Antlejš Rajmund — PK, Šuler Rozalija — NK, Peteržinek Anton — KV, Vunderl Marija — NSS, Detečnik Anton — KV, Krauberger Damjan — NK, Lagoja Ivan II. — NK, Sušek Jožef — KV, Pavlak Janez — NK, Vodušek Milan — KV, Lužnik Mihaela — NK, Merkač Pavla — KV, Jernej Jožef — KV, Golnar Dušan — KV, Kladnik Slavko — KV, Rožič Jože II. — NK, Čapelnik Damjan — KV, Horjak Alenka — VSS, Kešelj Nedelko — NK, Polajner Milan — KV, Nikič Brane — KV, Tomaž Avgust — PK, Fužir Rozina — NK, Merkač Jože — PK, Gmajner Marjan — PK.

Sprejetih je bilo 79 delavcev naslednje kvalifikacije:

1 ekonomist — VSS, 1 ekonomist — SS, 1 metalurški tehnik, 1 del. z SS izobr. — gimn., 1 ekonomski tehnik, 3 delavci z NSS izobr., 1 VK strugar, 12 KV strugarjev, 5 PK strugarjev, 14 KV ključavničarjev, 2 PK ključavničarja, 1 KV rezkalec, 1 KV brusilec, 1 PK rezkalec, 4 PK brusilcev, 1 KV varilec, 1 KV klepar, 4 KV kovači, 1 KV kalilec, 1 KV jedrar, 1 PK strojni kalupar, 1 PK valjavec, 5 KV obratnih električarjev, 1 KV avtomehanik, 1 KV voznik motornih vozil, 1 PK in 1 KV delavec ostalih poklicev ter 11 NK delavcev.

Sprejeti delavci so prišli:

1. iz šolskega centra Ravne 42 delavcev
2. iz drugih šol 7 delavcev
3. štipendisti železarne Ravne 1 delavec
4. iz JLA 13 delavcev
5. iz drugih delovnih organizacij 13 delavcev
6. ostali — prva zaposlitev 3 delavci

Obrati, kamor so bili sprejeti:

Skupne službe enote I. 5 delavcev
Topilnica 4 delavci

Livarna 4 delavci
Valjarna 3 delavci
Kovačnica 5 delavcev
Jeklovlek 1 delavec
Skupne službe enote II. 3 delavci
Kalilnica 3 delavci
Obrat industrijskih nožev 5 delavcev
Obrat pnevmatičnega orodja 9 delavcev
Obrat strojev in delov 11 delavcev
Vzmetarna 2 delavca
Elektro remont jaki tok 5 delavcev
Strojni remont 14 delavcev
Promet 4 delavci
Pripravniki 1 delavec

B Ošli so iz tovarne

Krančan Ida — SS, Rastočnik Franc — PK, Kuhar Milan — NK, Krajnc Štefan — PK, Volšak Branko — PK, Mori Franc I. — PK, Pleterski Marjan — PK, Jurovič Janez — NK, Paradiž Terezija — PK, Pregel Kristina — PK, Gerdej Ivan II. — KV, Vodovnik Danilo — SS, Ošlovnik Anton I. — KV, Rižnik Branko — KV, Meh Ivan II. — KV, Anželak Franc — KV, Vrabič Jože — KV, Nabernik Viktor — KV, Penec Jože — PK, Trbovšek Jože — NK, Kajzer Marija — SS, Laure Zvonka — NS, Gutovnik Filip — KV, Rus Jože II. — PK, Špegel Anton — KV, Flegar Ludvik — KV, Štaleker Ivan — PK, Ternik Rudolf — KV, Štruc Srečko I. — PK, Kobovc Peter — KV, Vrabič Edi — KV, Weisbacher Miroslav — PK, Burjak Danilo — KV Šaberl Stefan — PK, Čuk Branko — PK, Matajdl Andrej — PK, Čebulj Miroslav — PK, Modrej Branko — PK, Kotnik Milan III. — PK, Vrabič Milan — KV, Grubelnik Dragica — PK, Pavlič Anton — KV, Kovačec Jožef — KV, Vidrih Branko — KV, Vertačnik Janez — PK, Krajger Jožef — NK, Mravljak Stanko — KV, Špegu Miran — PK, Mešniak Frančiška — PK, Kušelj Ivana — NSS, Konečnik Karel — NK, Kosaber Jožica — SS, Zorman Ivan III. — NK, Emeršič Anton — PK.

Ošlo je 54 delavcev naslednje kvalifikacije:

1 strojni tehnik, 2 ekonomska tehnika, 1 delavec s SS izobrazbo — gimn., 1 administrator, 1 delavec z NS izobrazbo, 1 KV strugar, 5 KV strugarjev, 7 KV ključavničarjev, 1 PK ključavničar, 1 KV rezkalec, 2 PK rezkalca, 1 KV klepar, 1 KV topilec, 4 PK topilcev, 1 PK livar, 1 PK kovač, 2 PK valjavca, 6 KV obratnih električarjev, 1 KV voznik motornih

Misurina

vozil, 1 KV mehanik pisalnih strojev, 2 PK žerjavovodja, 5 PK delavcev raznih poklicev, 6 NK delavcev.

Delovno razmerje je prenehalo zaradi:

1. starostne upokojitve 3 delavcem
2. invalidske upokojitve 2 delavcema
3. dane odpovedi 19 delavcem
4. samovoljne zapustitve dela 8 delavcem
5. odhoda v JLA 20 delavcem
6. poteka pogodbe o delovnem razmerju za določen čas 1 delavcu
7. smrti 1 delavcu

Ošli so iz naslednjih obratov:

Uprave 4 delavci
Topilnice 5 delavcev
Livarne 5 delavcev
Valjarne 7 delavcev
Kovačnice 2 delavca

zadnji dan, ko je bilo slovo. Razšli smo se z obljubo, da se kmalu spet srečamo.

Ta šola je bila v vseh pogledih zelo uspešna in koristna. Vse je bilo odlično organizirano. Bili so dobri predavatelji, poskrbljeno je bilo za šport in rekreacijo, pa tudi prostega časa je bilo nekaj. Mladi so se lahko med seboj povezali ter izmenjali mnenja in izkušnje, ki jim bodo prav gotovo koristile. Treba bi bilo organizirati še več takih ali podobnih šol in seminarjev, da bi imeli v ZM še več aktivnih članov — bodočih politikov.

Irena Movh

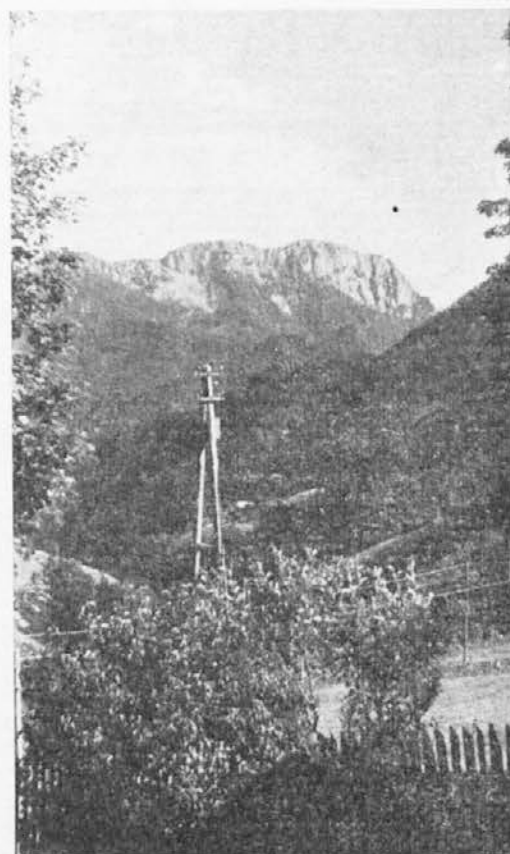
Pred prazniki

Foto: Broman

Jeklovleka	1 delavec	Elektro remonta jaki tok	8 delavcev
Obrata industrijskih nožev	2 delavca	Elektro remonta šibki tok	1 delavec
Obrata pnevmatskega orodja	3 delavci	Strojnega remonta	5 delavcev
Obrata strojev in delov	5 delavcev	Prometa	4 delavci
Energetskega obrata	1 delavec	Pripravniki	1 delavec

C. PRIMERJAVA PRIŠLI — ODŠLI:

Obrat	Prišli	Odšli
Uprava	—	2 ekonomska tehnika, 1 delavec z NS izobrazbo in 1 delavec s SS izobr. — gimn.
Skupne službe enote I.	2 delavca z NSS izobr., 1 PK strugar, 1 KV kovač, 1 del. s SS izobr. — gimn.	—
Topilnica	1 KV delavec, 1 PK delavec, 2 NK delavca	1 KV topilec, 3 PK topilci, 1 NK delavec
Livarna	1 KV jedrar, 1 PK strojni kalupar, 2 KV strugarja	1 KV ključavničar, 1 PK delavec, 1 PK livar, 1 KV rezkalec, 1 NK delavec
Valjarna	1 KV klepar, 1 PK valjavec, 1 NK delavec	2 PK valjavca, 1 PK topilec, 1 PK strugar, 1 PK žerjavovodja, 1 administrator, 1 NK delavec
Kovačnica	3 KV kovači, 2 NK delavca	1 PK kovač, 1 PK žerjavovodja
Jeklovlek	1 PK strugar	1 NK delavec
Skupne službe enote II.	1 ekonomski tehnik, 1 administrator, 1 PK brusilec	—
Kalilnica	1 metalurški tehnik, 1 KV kalilec, 1 KV varilec	—
Obrat industrijskih nožev	3 KV ključavničarji, 1 PK ključavničar, 1 PK rezkalec	2 PK delavca
Obrat pnevmatskega orodja	5 KV strugarjev, 2 PK strugarja, 1 PK brusilec, 1 NK delavec	1 PK rezkalec, 2 NK delavca
Obrat strojev in delov	1 VK strugar, 3 KV strugarji, 4 KV ključavničarji, 2 PK brusilca, 1 NK delavec	1 KV strugar, 2 PK strugarja, 1 PK ključavničar, 1 PK rezkalec
Vzmetarna	2 NK delavca	—
Energetski obrat	—	1 KV klepar
Elektro remont jaki tok	5 KV obratnih elektricarjev	6 KV obratnih elektricarjev, 2 KV ključavničarja
Elektro remont šibki tok	—	1 KV mehanik pisalnih strojev
Strojni remont	7 KV ključavničarjev, 1 PK ključavničar, 1 KV rezkalec, 2 KV strugarja, 1 PK rezkalec, 1 PK brusilec, 1 NK delavec	4 KV ključavničarjev, 1 PK delavec
Promet	1 KV voznik motornih vozil, 1 KV avtomehanik, 1 PK delavec, 1 NK delavec	1 voznik motornih vozil, 3 PK delavci

Pogled na Pečo od svete Ane v Koprivni

DELOVNE NEZGODE V MESECU AVGUSTU

Franc Hižak, skladiščna služba — pri prevozu apna z železnim vozičkom ga je stisnilo za mezinec leve roke.

Anton Arnejčič, kovačnica — pri uravnavanju vodil globinske peči je žerjavovodja na njegov znak dvignil štirikotno podložno jedro, takrat pa se je kovanec, ki je bil naslonjen na to jedro, skotalil in mu močno poškodoval stopalo leve noge.

Ivan Rotovnik, obrat strojev in delov — pri vpenjanju strugarskega noža si je poškodoval palec desne roke.

Vlado Koletnik, obrat strojev in delov — pri ročnem prenosu trna mu je ta zdrsnil iz rok in mu padel na koleno.

Albin Rečnik, gradbeni remont — pri nameščanju vrat na žarilno peč ga je stisnilo za sredinec desne roke.

Franc Klančnik, topilnica — pri zasipavanju kokil z ostružki mu je spodrsnilo, pri čemer je padel s kokile. Pri padcu si je poškodoval hrbet in glavo.

Franc Močnik, kovačnica — na odkovku si je porezal hrbtno stran leve roke.

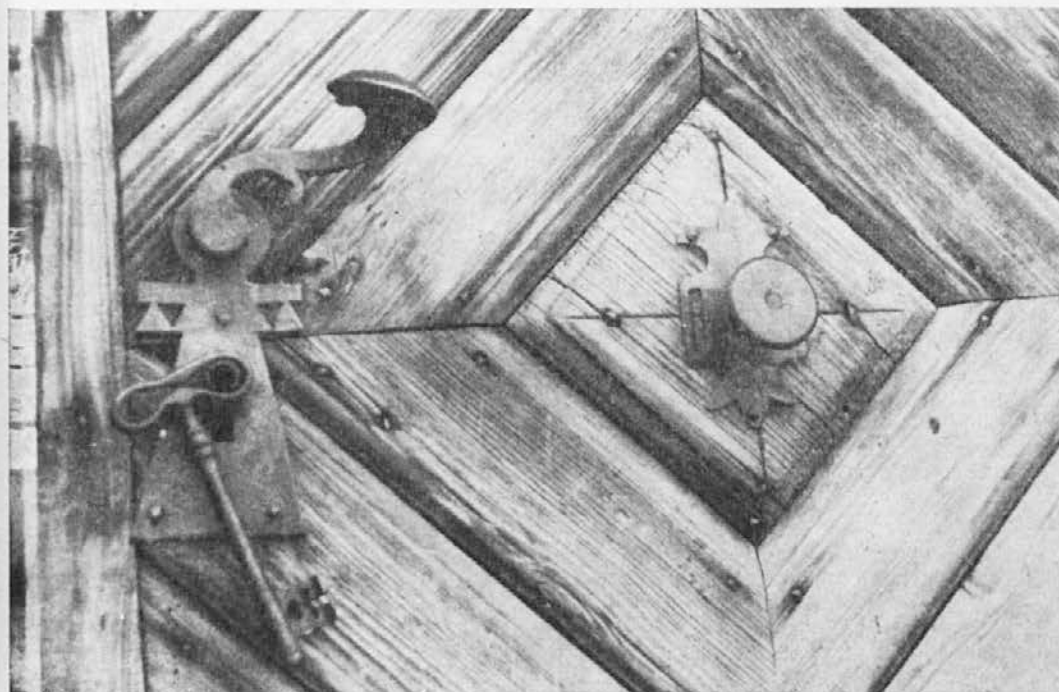
ZAHVALA

ob prerani smrti dragega moža in očeta

TONETA ŠPEGLA

se iskreno zahvaljujem za sočustvovanje vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti in darovali vence. Iskrena hvala za pomoč sodelavcem Železarne Ravne, sindikalnemu odboru železarne Ravne, sindikalnim podružnicam in sodelavcem modelne mizarne, livarne, kovačnice, sostavalcem v stolpnici, godbenikom in oktetu za žalostinke ter tov. Košaku in tov. Božiču za poslovilna govora.

Žalujoča žena in otroka

Šentanevske starine

Foto: Broman

ZA VROČE IN DEŽEVNE DNI

Veikko Huovinen

PREIZKUŠNJA MORALE

Strmeli so na vzhod, kjer je cesta rezala široka polja. Približno štiri milje daleč se je pojavila skupina vojakov na položajih in nobenega dvoma ni moglo biti o tem, da so pripravili topove za streljanje. V istem trenutku se je dvignil v zrak oblček dima in skupinica je z rastočim zanimanjem gledala, kje bo cilj.

Granata je zadela trepetliko, oddaljeno pol lučaja. Drevo se je počasi prevrnilo in naša družbica je z odprtimi usti strmela v ta pojav. Potem se je Milita Forto prebudila iz omotice in skočil v razpoko med dvema skalama, kamor je potegnil s seboj tudi Petra Pacpipo. Ludvik Barbara in intendant pa sta začela teči proti oddaljeni skali, bili so zelo preplašeni.

Čemu je 675. banditonski mehanizirani topničarski polk bombardiral štiri uboge begunce, ki so jih bile štiri matere nekoč dojele v prepričanju, da bodo njihovi fantki zrasli v lepe može? Poglavitni vzrok je bila človeška neumnost. Ker pa

Ferdo Navodnik, livarna — pri dvigovanju okvira modelne plošče mu je ta zdrnil na mezinec desne roke.

Martin Vožič, obrat strojev in delov — pri termični obdelavi bran mu je vroča škaja padla za čevelj leve noge.

Ivan Ažnoh, vzmetarna — pri prestavljanju palet, na katerih so bile vzmeti, mu je žerjavna veriga stisnila palec desne roke.

Aljz Konečnik, obrat strojev in delov — pri dviganju bremena z ročnim dvigalom mu je kos pri odlaganju zdrnil in mu poškodoval prstanec desne roke.

Stanko Englert, topilnica — pri nameščanju žerjavne verige na kavelj ga je ta stisnila za sredinec desne roke.

Ivan Gregor, obrat strojev in delov — pri obračanju obdelovanca mu je ta zdrnil na roko in mu poškodoval kazalec desne roke.

Franc Hojnik, valjarna — pri menjavi valja na ravnalnem stroju mu je spodrsnilo, pri čemer si je poškodoval prsni koš.

Ernest Metulj, obrat industrijskih nožev — pri obračanju noža za rezanje papirja si je poškodoval palec leve roke.

Franc Prelogar, livarna — med litjem šarže v formo mu je tekoče jeklo brizgnilo za čevelj.

Franjo Lopatni, topilnica — pri izstopu iz livne ponovce si je poškodoval palec leve roke.

Avgust Vaukman, topilnica — pri nakladanju odpadne gredice v zaboj si je poškodoval III. in IV. prst desne roke.

Franc Gašper, obrat strojev in delov — pri brušenju strgarskega noža si je obrusil sredinec leve roke.

Damijan Konečnik, vzmetarna — pri rezanju vzmetnih listov na strojnih škarjah si je poškodoval prst na desni roki.

Franc Brieman, valjarna — pri kontroliranju verig mu je pri izvlačenju ene spodrsnilo na oljnem madežu, pri čemer je padel in si poškodoval levo roko.

tak motiv izobražencev ne zadovoljuje, je obstajal še drug vzrok, ki so se z njim vsi izobraženci sprijaznili. Stanje je bilo takšno: poveljujoči oficir topništva banditonskih severnih oboroženih sil je tega dopoldneva krenil iz vasi Hele Verda. Deset minut pred tem dogodkom se je njegov luksuzni črni avto ustavil pri 675. mehaniziranem topniškem polku. General je dal ustaviti kolono in povedal ljudem nekaj besed; zatulil je nekaj vprašanj. V banditonski vojski pa je v navadi, da četa, če jo nadrejeni oficir kaj vpraša, odgovori z idiotskim kruljenjem, ki bi v njem človek z dobrim poslušom razložil besedo »hura!« če bi imel srečo.

»Cesarjeve pozdrave vam prinašam!« je zavpil general.

»Bê-ê-ê,« so prijazno zablejali može, kajti v banditonskem jeziku pomeni to »hura!«.

»Bog ohrani cesarja!« je zapovedal general.

»Bê!« so zablejali topničarji.

»Ali je preskrba v redu?« je vprašal general.

»Bê!« so vneto zagotovili može.

»Kakšne so ženske v Neforti?« je vprašal general.

»Bê! Bê!« so blaženo zarjovel može in oboževali so generala, ker je znal spraševati tako pametno.

»Ali sploh še znate streljati s topovi, vi lopovi?« je vprašal general.

»Bê!« so zatulili srečni zavojevavci Neforte.

»Ali vidite veliko drevo tam na griču? Položite ga s sto granatami. Pokažite, da se Banditonija lahko zanese na svoje fante. Pet minut vam dam. Pozor! Tecite! Kaj lezete kot stare babe!«

»Bê!« je zarjovel 675. mehanizirani topniški polk in ljudje so stekli, se zbrali in streljali tako točno, da je velikanska

V poletni vročini

trepetlika padla že po petdesetem strelu in so medtem minile šele štiri minute. General se ves žareč ugotovil, da je morala njegovih vojakov dobra. Videl je, da so v formi, vedri in uverjeni v zmago. Videl je, da močni traktorji nekam vlečejo topove. Resnici na ljubo bodi povedano, da niti general sam ni vedel, kam so topovi namenjeni, toda glavno je bilo, da so se pač valili v neko smer. Glavno je bilo, da je bila morala ljudi dobra in da je bilo topništvo kot hudi duh v skrajnem primeru pripravljeno, da kakšnega človeka, ki stoka od groze, napolni z oglatimi kosci jekla. To pa je bilo tisto, za čemer je general stremel. To je bila njegova dolžnost pred bogom in ljudmi in izpolnjeval jo je možato.

General se je odpeljal naprej. Moral je postaviti topništvo za parado zmage, ki bo potekala na letališču. To bo morala biti bleščeča parada, ker bodo navzoči vojaški atašeji vseh civiliziranih narodov.

General je obljubil 675. mehanizirane mu topniškemu polku poseben obrok ruma, toda obenem je tudi kaznoval nekega topničarja, ker je ta ustrelil sokola, ki je bil zaščiten. General je bil namreč član društva za ohranitev domače divjadi.

Salomonske razsodbe so enako modre kot nerazumljive in tako je topničarski »bê!« zadel kot grom.

Petro Pacpipo in Milito Forta sta zaslišala to navidez zmagoslavno vpitje in se zdrznila od strahu. Ker pa nista slišala več nobenih granat in ker ni bilo videti, da bi še grozila nevarnost, sta začela previdno klicati tovariša.

Nihče jima ni odgovoril. Poleg velike skale sta našla majhen košček mesa, ki bi ga bil zdravnik prepoznal kot ... Bila so ... Ludvika Barbare. Od intendanta sta ostala samo dva zoba in en prst.

Potem ko sta si Pacpipo in Milita Forto opomogla od strahu, sta pokopala te žalostne ostanke pod drevesom. Stari veteran Milita Forto se ni mogel obraniti solz, medtem ko je molil očenaš.

»Zgodi se tvoja volja,« je rekel.

Poletno razmišljanje

Zadnja stran domačije

Tako sta se oba tovariša nekaj časa borila, potem je narava zahtevala svoje; utrudila sta se in njun prijem je popustil. Nobena vera ali doktrina ni s tem pretepom ničesar pridobila, nobena vdova od tega ni imela koristi, noben narodni dohodek se ni dvignil, nobena moralna ali drugačna zmaga ni bila izbojevana, kajti svet ne pozna brezpogojnih in dokončnih zmag, in človek ne ve zagotovo — če ima sploh kakšne predstave o tem — kaj naj bi pravzaprav zmagalo. Nobena armada, pa naj bo še tako velikanska, ne doseže nobenega vidnega rezultata, kajti jasno je, da z mrličji pokrito bojišče ali porušeno mesto ne rešita nobenega problema. Čemu torej kričati parole kot »uničujoča zmaga« in sijajna zmaga? Mnogi mislijo, da je zmaga to, če se kaj razbije, poruši ali ubije. Največja zmaga

pa je zmaga posameznika nad samim seboj, zbojevana v skriti kamrici lastne duše, in velikansko delo opravi tisti, ki dojamе veselje.

Spor med seržantom in filozofom pa je bil prav nedolžen; nekaj perja je sfrčalo in to je bilo vse. Slo je za dva izbruha žolča ali drugačnega zdriza. Niti orožja niti zapeljanih ljudi ni bilo poleg. Pacpipa je bolet želodec in seržantovo oko je zateklo.

Umaknila sta se drug pred drugim, jezna sta bila drug na drugega, sopla sta in počutila sta se precej bedasto, posebno Milita Forto. Ves dan nista več spregovorila besedice in sta v trmastem molku pojedla svoje suho meso. Ko se je znočilo, sta zlezla v skalnato razpoko in se nista upala na ravnino, kjer je mrgolelo Banditonijcev. Prevedel: M. K.

O literarnih revijah

Literarne revije so sestavni del vsakoletne knjižne produkcije nekega naroda. Lepslovna knjiga — pesniška zbirka, roman, zbirka novel, drama — je zaključena celota, določena stopnja v razvoju posameznega pesnika ali pisatelja, je rezultat večletnega ustvarjanja. Literarna revija pa je vsakomesečni registrator stanja dejavnosti določene skupine književnikov, združene svetovnonazorsko, estetsko, filozofsko ali tudi le generacijsko pod sprejetim načelnim programom. Poleg že formiranih piscev predstavlja revija mlade talente in jih uvaja v literarno srenjo, se odziva na dogajanja v družbi, objavlja leposlovne eksperimente itn.

Se pa Slovenci zadnje čase soočamo z resnico, da imamo več literarnih revij kot kakšna zahodnoevropska država, in to tudi v primeru, če naštejemo samo revije, ki imajo zagotovljeno redno izhajanje. V Ljubljani izhajajo Sodobnost, Problemi ter Prostor in čas, v Mariboru Dialogi. Idrijske Kaplje in slovenjegrajski Odsevi izhajajo občasno, občasne literarne priloge pa imajo še tedniki Dolenjski list, kranjski Glas in jeseniški Železar. Vprašanje je, koliko smemo sem prišteti še Borca, Naše razglede, Novo mladiko in Kurirčka, ki prav tako redno objavljajo poleg drugega tudi leposlovje. Sicer pa bi morali vprašati bibliotekarje, koliko je še rednih ali občasnih literarnih prilog pri drugih regionalnih časnikih, koliko pa občasnih regionalnih revij, ki jih nismo omenili.

Kakor je torej gornji pregled nepopoln, vendarle dokazuje, kako silno obsežna je torej literarna produkcija na Slovenskem, da napolnjuje vse naštete in nenaštete publikacije iz meseca v mesec, iz leta v leto. V zvezi s tem pa se postavljata vsaj dve trezni vprašanji: kako je s kvaliteto večine objavljenega in kako je z denarjem, da se vse to lahko tiska.

Glede denarja je tako, da se niti ena revija ne more vzdrževati samo od prodaje posameznih števil, razpon dotacij pa se giblje od nekaj milijonov do nekaj desetih starih milijonov letno. Dodatna resnica je seveda, da tudi slovenske leposlovne knjige večinoma izhajajo samo s pomočjo dotacij. Razlika med dotirano knjigo in revijo je le v tem, da je rokopski knjige znan, in ga

je določeno število kvalificiranih ljudi na podlagi nekih kvalitativnih priporočil za objavo in dotacijo, medtem ko revije vnaprej seveda ne vedo, kakšne prispevke bodo dobivale in lahko opravičujejo dotacije le s svojim preteklim delom in z dokaj pavšalnim programom za naprej.

Kvaliteta je že načelno sporna stvar. Žal je danes pri nas taka zmeda, da kritiki (kolikor jih sploh imamo) zvečine hvalijo izdelke tiste umetnostne struje, ki ji sami pripadajo, medtem ko produkte drugih struj podcenjujejo in obratno. Kolikor toliko enotna merila za vrednotenje literarnih del sicer še zmeraj obstajajo (enotnost oblike in vsebine, sugestivnost, prepričevalna moč besedne umetnine (itn.), vendar veljajo za staromodna in se ne uporabljajo. Tako se vrednotenje vsakoletne literarne produkcije giblje med dvema skrajnostma. Na eni je Josip Vidmar, ki ocenjuje vsak literarni dogodek po tem, koliko dosega vrhove svetovne literature (grška tragedija, Shakespeare, Goethe), na drugi pa fantje, ki pravijo, da je v vsakem človeku kos umetnika, pa je zato umetnost vse, kar kdo nakraca ali napacka.

Če bi iskali neko zlato sredino, po kateri ne bi že vnaprej naredili križa čez vse, kar ima na videz tradicionalno obliko, v resnici pa svežo vsebino, in če ne bi apriorno odklanjali vseh mogočih avantgardizmov, temveč se potrudili tudi pri njih ločiti zrnje od plev, pri tem pa dodali že obvezni stavek: takšno je moje osebno mnenje, je vendarle možno tvegati nekaj misli o kvaliteti prispevkov po vseh naštetih literarnih revijah.

Je tako, da niti osrednje slovenske literarne revije nimajo kvalitativno izenačenih števil, regionalne so nekaj stopnic pod njimi, še niže pa t. im. literarne priloge. Oziroma je tako, da bo npr. prispevek kakšnega Strniše, Zajca ali Zidarja dvignil kvaliteto priloge, prispevki domačinov, zaradi katerih takšne priloge in občasne izdaje večinoma izhajajo, pa se bodo malokdaj dvignili nad poprečje. Pri tem je treba seveda povedati, da je danes poprečje kar lepo kultivirano in primerno visoko, vendar pač še zmeraj le poprečje.

Čeprav namreč še tako sproščamo merila za ocenjevanje vrednosti besedne umet-

»In pridi k nam tvoje kraljestvo s čim manjšim truščem!« je dodal Petro Pacpipo, »zamaši topovske cevi, o gospod, zmanjšaj moč vojaške kaste, kaznuj izumitelje orožja, razsvetli človeške pojme o časti in zmanjšaj obrambne zagotovitve velikih narodov, kajti tvoja sta moč in sijaj na veke, amen! Drznil pa bi si še predlagati, da bi bilo bolj primerno, ko bi zavrli oboroževalno tekmo in iznajdbe prodornejših orožij, kajti ozki človeški um se še ni znatno razširil in videti je, da ne more dojeti razvoja. In končno te prosim, gospod, cenzuriraj histerične čečkarije reporterjev, prevrni diplomatom kozarce s šampanjcem in strgaj maršalom vsako drugo medaljo s prsi, kajti tvoja sta moč in sijaj, in prav gotovo ne zahtevam preveč!«

Milita Forto je z grozo poslušal Petra Pacpipa. Solze so se mu posušile in popadla ga je divja jeza.

»Glej ga!« je zasikal skozi zobe. »Kako si upaš ob grobu dveh častivrednih mož zmaličiti posvečeno molitev? Kakšna sramota! Najina preminula tovariša ne moreta niti počivati v blagoslovljeni zemlji, ti pa stojiš tu in ju zasmehuješ. Rdeče se mi dela pred očmi, ti...«

Seržant je opazil resni izraz v Pacpipo-vem obrazu in v istem hipu so ga znova zalile solze. Potem je planil na Pacpipa.

Ruvanjanje med ortodoksnim vernikom in krivovercem je bilo absurdno. Pacpipo sicer ni bil več mlad in tudi nekoliko mlahav, zato pa tudi zelo širok in debel, tako da ga Milita Forta ni mogel objeti z rokama in ga torej tudi ni mogel vreči na tla.

Resnobo sta sopla in sopihala, toda v kozmičnih načrtih je njun boj kaj malo pomenil. Milita Forto, trdno prepričan, da brani svojo vero, sploh ni čakal na klofuto, temveč je zabobnal s pestmi po Pacpipo-vem trebuhu in se z glavo zaletaval vanj. Filozof se je spet po svoji strani hotel osvoboditi krčevitega seržantovega prijema, in je tiščal plosko roko v obraz podivjanemu možičku.

Ravenska Svoboda po uspeli predstavi »Arzenika in starih čipk«

nosti, velja v praksi vendarle še zmeraj dokaj stroga selekcija: pot do samostojne knjige vodi skozi osrednje literarne revije. Tam se v nekaj letih talent prekali in dozorji do knjižnega prvenca ali pa odpade. Ni tudi še naprej malo primerov, da je komu prva knjiga tudi njegova zadnja, če avtor ne kaže napredka oziroma razvoja.

Ze afirmiran avtor bo seveda iz sentimentalnih razlogov morda odrinil lokalni reviji ali prilogi kako malenkost, ne bo pa ji s tem veliko pomagal. Dostikrat je namreč vzrok za »občasnost« regionalnih revij res pomanjkanje denarja, še večkrat pa pomanjkanje samorasle, domače kvalitete, ki bi opravičevala večje izdatke.

Kakor namreč niti pesniki in pisatelji ne rastejo v vsaki občini ali regiji, kot lahko rastejo kakšni narodno zabavni ansambli, tako je še težje, če ne nemogoče postavljati občinske ali regionalne literarne programe, ki bi lahko bili drugačni ali celo naprednejši, boljši od onih osrednjih literarnih revij. Umetnik katerekoli zvrsti mora danes od dela do dela v hudi konkurenci drugih umetnikov dokazovati, da ima pravico do prostora na soncu, da prispeva svoj delež k podobi slovenske literature in kulture. Ne more pa najbrž pristajati na to, da je njegovo delo regionalnega ali občinskega pomena. Ustvarjalna umetnost je pač ena sama, slovenska, jugoslovanska, evropska, reproduktivna umetnost ali amaterizem v pomenu ljubiteljstva pa se seveda lahko goji na kateremkoli nivoju. Samo vedeti je treba, kaj je kaj, in še to, da je amaterizem morda še znosen pri slikarstvu in na odrskih deskah ter pri petju in glasbi, pri leposlovju je pa nemogoč.

Marjan Kolar

OBVESTILO

Obveščamo vse tiste sodelavce v železarni, ki se zanimajo za amatersko foto razstavo v okviru kulturne dejavnosti tovarniške sindikalne organizacije, da bo

prevzem razvitih in nerazvitih negativov (od tistih sodelavcev, ki niso večji fotografskih del) dne 26. in 27. septembra od 18. do 19. ure v učilnici gasilskega doma. Vsi tisti sodelavci, ki so večji izdelati fotografije sami, naj se prav tako zglasijo 26. in 27. septembra ob istem času (po možnosti z negativnim materialom), da prevzamejo foto papir in razvijalec. Podrobnosti o nadaljnjem delu bomo razčistili ob tej priložnosti. Razstavo bomo odprli v torek 10. oktobra in bo odprta do vključno 12. oktobra. Razstavni material je treba oddati najkasneje do 3. oktobra v pisarno sindikalne podružnice železarne Ravne. Dovoljeno je predložiti 5 fotografij v formatu 13 × 18 cm do 30 × 40 cm. Informacije dobite pri tov. Franciju Kamniku, tel. št. 424. Odbor

Malo krompirčka bo pa treba

Naši upokojenci

Filip Gutovnik, roj. 11. novembra 1915, v železarni od 3. julija 1945 dalje v elektro remontu j.t., nazadnje kot stikalničar. Star. upokojen 4. avgusta 1972

Ludvik Flegar, roj. 3. novembra 1916, v železarni od 8. junija 1950 dalje v topilnici kot topilec. Inval. upokojen 9. avgusta 1972

Franc Mori, rojen 4. oktobra 1913, v železarni od 30. maja 1946 dalje, nazadnje v obratu strojev in delov kot strugar. Inval. upokojen 1. julija 1972

ZAHVALA

Zahvaljujem se sindikalni podružnici topilnice, ki mi je omogočila zdravljenje v zdravilišču Moravci.

Fanika Lesjak

Za dobro voljo

Žensko slikarstvo

Ko je Walter Scott nekoč prišel v Pariz, se ni mogel načuditi temu, da se Parižanke tako zelo ličijo. Neki znanec ga je vprašal, kako so mu všeč pariške dame, pa je odgovoril:

»Oprostite, na slikarstvo se prav nič ne razumem!«

Preizkušnja

Ko so grškega filozofa in matematika Pitagoro (588—500 pr. n. š.) vprašali, kakšna je razlika med moškim, žensko in zlatom, je odgovoril:

»Zlato se preizkuša z ognjem, ženska z zlatom in moški z žensko.«

Hvala Bogu

Francoski dramatik Armand Salacrou (1899—?) pravi:

»Kadar se žene izpovedujejo pri župnikih, so ti veseli, da niso poročeni!«